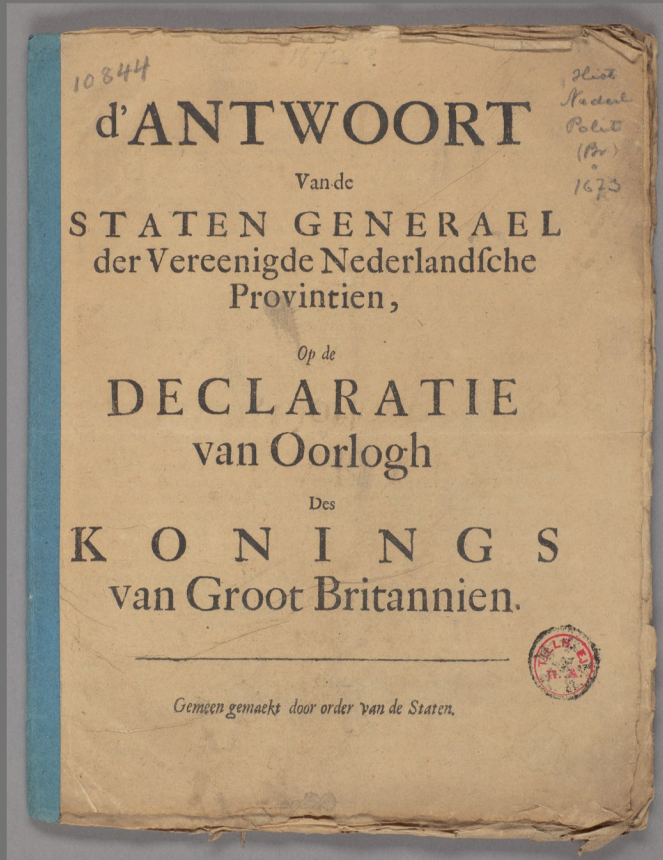

d'Antwoort van de Staten Generael ... op de declaratie ...

Tryck // / I25 B 14 c Br. 1673 Antwoord

Tillkomstår 1673.

Digitaliserad år 2019

National Library
of Sweden

10344

Hist
Nederl
Polit
(Br)
1673

d'ANTWOORT

Van de

STATEN GENERAEL
der Vereenigde Nederlandsche
Provintien,

Op de

DECLARATIE van Oorlogh

Des

KONINGS van Groot Britannien.

Gemeen gemaekt door order van de Staten.

WANTWOORT

STATEN GENEERALE

DECEMBER

1673

VAN GROOT BRITANNIË

De Staten
den

ttanniens Decl
ren, ofte voor
is, met in zijn
waar-genomen
doorluchtige N

Edoch, na
vruchteloos zij
alleen verworpe
aen d'exceptien
hadden geschre
Eere, en all' he
de ontdekking
maecken de rec
neder te leggen
sonder een onv

Doch eer W
van Groot Brit
lijke Persoon o
gen, en altijd
avoueren het m

Wy verfoec
ter handt moch
d'enckele waer
Ons die benam
ren, dan Ons
Bande van een
scheiden ande

Engelsche.

WY zijn
neert g
meene rust van
en soo sorgvul
geen Koningbr

(3)

De Staten Generaal der Vereenigde Nederlandtsche Provintien, allen den genen die desen sullen sien ofte hooren lesen, Saluyt.

DE hope die Wy tot noch toe hebben gehad, dat onse geduurige betrachtungen van Vrede metter tijt beter succes souden bekomen hebben, en dat de gereitereerde instantien van de *Prins van Orangien*, de konsten en listigheden tegen Ons gebruyckt, te boven mochten komen, hebben ons tot noch toe wederhouden, om eerder een Antwoort op sijn Majesteit van Groot Britanniens Declaratie van Oorlog uyt te geven: als willende geensins den haat vermeederen, ofte voor de gantsche Werelt doen blijcken, hoe seer soo een groote Koning misleydt is, met in sijnen Naam uyt te geven een Manifest, in het welcke de Waarheynt minst is waar-genomen, en doorgaans vervult met faken die niet meriteren datse zoodanig een doorluchtige Naam in 't voorhoofd dragen.

Edoch, nadien all' ons poogen en arbeeyt, soo wel als die van de *Prins van Orangien*, vruchteloos zijn afgeloopen, en dat onse seer ernstige Verfoeck-beden met smaatheyt niet alleen verworpen zijn geweest, maer daer-en-boven voor Injurien aengesien, blijkende aen d'exceptien, genomen op den respectiven Brief, die Wy aan sijn gemelde Majesteit hadden geschreven: Soo is 't dat de sorge, die Wy gehouden zijn te dragen voor onse Eere, en all' het gene wy onse Onderdanen schuldigh zijn, ons geen verlos en geeft, om de ontdekkinge onser onschuld langer uyt te stellen, en aan gantsch *Europa* bekent te maecten de rechtvaardigheyt onser Waepenen; die Wy t'allen tijden bereydwillich zijn neder te leggen, soo drae als het gewelt onser Vyanden sal ophouden: gelijk Wy deselve sonder een onvermijdelijcke nootwendigheyt niet en hebben opgenomen.

Doch eer Wy vorder gaen, oordeelen Wy het noodig te verfoecken, dat sijn *Majesteit van Groot Britanniens* volkomentlijk vertrouwe, dat Onse meeninge niet en is sijn Koninklijke Persoon offensie te geven, welke Wy alle bedenkelicke respect altijt hebben toegedragen, en altijt sullen dragen; hoewel dat de kracht der waarheynt ons constringeert te disavoueren het meestendeel van 't geen sijne Ministers hem wijs gemaect hebben t'avoueren.

Wy verfoecken oock, dat alle de gene die van *d'Engelsche Natie* zijn, wien dit Geschrift ter handt mocht komen, het selve met een onpartijdigh gemoedt lesen, en daar in slechts d'enckele waarheynt beoogen, sonder t'aenmercken datse van Vyanden komt: nademaal Ons die benaminge seer tegens de borst stoot, en dat wy geen saeck soo ernstelijck begeren, dan Ons selven wederom vereenigt te sien met een Natie, waar aan wy door den H. Bandt van eenerley Religie geschakelt zijn; behalven een gefamentlick Interest aan verscheyden andere opsichten.

Engelsche Declaratie.

WR zijn altijt geinclineert geweest tot de gemeene rust van 't Christendom, en soo sorgvuldigh geweest om geen Koningrijcken of Staten

te

d'Antwoort.

ONse meeninge en is noit geweest om de vreedsaeme en genereuse intentien van den Koning van Engellant in twijffel te trecken, en wy houden ons genoeg versiekert dat alle mis-verstandt die tusschen Ons is geweest sedert sijne herstellinge, slechts uyt de aanradingen van qualijck-

A 2

ge-

(4)

te invaderen, dat wy hoopen de Werelt ons dat recht doen sal om te gelooven, dat het niet is dan een onvermijdelijke necessiteyt, die ons constringeert tot de resolutie om de Wapenen op te nemen.

Immediatelijck 't eerste werck dat wy ondernamen op onse restauratie tot de Kroon, was om Vrede te stabileren, en vast te stellen een goede correspondentie tusschen Ons en onse Na-buuren. In 't particulier was Onse sorge, met de Staten Generael van de Vereenighde Nederlanden een vaste Vrede te sluyten, op sulcke billicke conditien die voorseecker niet gebroocken souden zijn geweest, indien eenige Obligatie haer konde gebonden hebben binnen de limiten van vriendschap en gerechticheyt.

Dit Verbondt wierdt aen Onse zijde inviolable gemainteneert, maer in 't Jaer 1664. wierden Wy opgeweckt door de klachten van onse Onderdanen, en de eenparigblijcke stemme van beyde de Huysen des Parlaments; bevindende dat het ydel was de prosperiteyt van ons Koninkrijk voort te setten door vreedsame middelen, terwijl onse Onderdanen geduurigh onderworpen waren de injurien en oppressien van dien Staet buyten Landts.

Dien geheelen Somer wiert door-gebracht met Negotiatien en devoiren aen Onse zijde,

077

geaffectioneerde Persoonen is gesprooten; maar alsoo, voor soo veel belanght de Persoon van Sijn Majesteit, (welcke wy niet tegen-spreken) sy daar verscheyden ongefondeerde beschuldigen by-voegden, welcke op Ons selven sagen, soo sal een korte en sincere reden-gevinge van het gedenckwaardigste, voorgevallen voor de handelinge tot Breda, genoegsaam toonen, wie van beyde Partien getracht heeft een goede correspondentie t'onderhouden, en wie de Vrede met de meeste oprechticheyt en yver heeft behertight.

Toen sijn Majesteit van Groot Britannien miraculeuslijck door sijne Onderdanen wederom geroepen wiert tot het Gouvernement sijner Koninkrijcken, heeft het hem gelieft een van onse Steden te verkiesen, tot ontfanginge der Gedeputeerden, hem toegesonden: en bleef ons by tot dat alles tot sijner overvoeringe vervaardight wiert; gedurende de voornoemde tijt hebben Wy getracht alle mooghlijcke bewijfen van ons respect aan sijn Persoon te toonen, en van onse vierige begeerte om sijn vriendschap te bekomen, en ongeschonden t'onderhouden. En al wat wy tot dien eynde deden, wierdt van sijn Majesteit soo in danck aangenomen, en liet sich soo verre voorstaan van d'oprechticheit onser intentien, dattet hem geliefde deselve vry hooger t'erkennen, dan wy waren verwachtende, en verseeckerde Ons met de meest obligerende expressien, dat Hy gesint was en ernstelijck begeerde, met onsen Staat in een nauwer Alliantie te treden, dan eenige van zijne Predecesseurs hadden gedaan; en dat hy verhoopte, dat sijne restauratie ofte herstellinge d'Inwoonderen van onse Provincien niet min voordeeligh sou zijn dan sijn Onderdanen, en dat sy de vruchten daar van met eenparige vernoeghtheit souden smaaken: Hier by voegende, dat hy niet sonder jalousie mocht sien, dat wy de vriendschap oft' Alliantie van eenigh ander Prins ofte Koningh boven de sijne souden prefereren. Verscheyden algemeene voorlagen en ontwerpen van Tractaten wierden selfs op dien tijt gedaan: waar na wy een solemneel Ambassaadschap zonden, tot voltreckinge van het gene alreede was voorgefelt, en om aan onser zijde aan te bieden al wat redelijck en doenlick was; Maar onse Ambassadeurs en waren daar soo haest niet gekomen, of sy wierden een groote veranderinge in 't gemoedt en inclinatie van Sijn Ma-

om Haer te bringe
lijcke conditien,
zegnende al
bleek op het laet
want hoe meer
vervolghden me
ke propositien,
Haer toonden o
corderen.

Hier op vol
logg in den Jan
ke durde tot d
in alle welke
rien en haer ver
noeghaem bebo
tichte maken
haer Verbondt
onderhouden:
van dat, de V
niet gemaect
haer (volgen
lijcke manier
van de Vre
Onse Negotie
setten.

Eyndel
Groot Britt
schap by On
een valte en
daar toe for
blussen v
niet gestote
welcke in
ren: en ter
weynige of
Vloot Sch
en van al
bilieerde
aan Onser
en naderh
Dese ex

Ma-

(5)

om Haer te brengen tot redelijke conditien, welke, niet tegenstaende al Ons devoir, bleeck op het laetst onmogelijk; want hoe meerder Wy Haer vervolghden met vriendelijke propositien, te obstinater sy Haer toonden om met ons te accorderen.

Hier op volgde den Oorlogh in den Jare 1665, welke duurde tot den Jare 1667, in alle welke tijdt onse Victorien en haer verliezen Haer genoeghsaem behoorden gedachtigh te maken in 't toekomende haer Verbondt oprechtelijck te onderhouden: maer in plaetse van dat, de Vrede was soo dra niet gemaect, of Sy keerden haer (volgens Haer gewoonlycke manier) tot het breecken van de Vrede-artijckelen, en Onse Negotie de voet dwers te setten.

Eyndelijck alle die swarigheden te boven gekomen zijnde, en aan den Koningh van Groot Britannien soo klare bewijfsen gegeven hebbende, hoe sonderling sijn vriendschap by Ons geacht wiert, dachten wy hier mede geleydt te hebben het fundament van een vaste en bestendige Vrede, en hoopten dat d'Engelsche Ministers aan haar zijde daar toe souden hebben gecontribueert, gelijk wy aan onse kant deden, tot het uytbluffchen van de minste voncken van tweedracht; Maar het Tractaat en was soo haest niet gesloten, of sy begoften zekere pretentien te vernieuwen en op de baan te brengen, welke in 't gros volgens het Tractaat welgericht, maar niet volkomen geëyndigt waren: en terwijl dat d'Ambassadeur *Downing* in den Hage veel gerucht maakte van zekere weynige ongefondeerde pretentien van sommige particuliere Kooplyuden, zonden sy een Vloot Schepen, om verscheyden Plaatsen, Ons toebehoorende, op de Kust van *Guinea*, en van alle de *Nieuwe Nederlanden* in te nemen, en dat in 't midden van een gestabiliceerde Vrede, sonder voorgaande verklaeringe van Oorlogh, en eenige weygeringe aan Onser zijde van hun satisfactie te geven op de minste klachte die sy gedaan hadden; en naderhandt arresteerden sy alle onse Koopvaardy-schepen die langs hare Kust zeylden.

Dese excessen wierden met een Declaratie van Oorlog achtervolgt, geduurende welke

Majesteyt gewaar, en merckten dat eenige qualijckgeaffectioneerde Persoonen Ons by Hem verdacht hadden gemaect, sedert sijn vertreck uyt den Haeg; soo dat, in plaats van d'Alliantie door hem selven ons voorgedragen, te sluyten, Hy tegen Ons met andere Princen begoft t'samen te spannen; en in 't particulier, hoewel dat d'Oorlogh die wy met *Portugael* hadden, seer rechtmaetigh was, en genoeghsaem te verdedigen, niet-te-min heeft hy opentlijck ons gedreyght in rupture met Ons te willen treden, so wy door Wapenen langer sochten de vergoedinge van het ongelijk, Ons van die Kroon aangedaan.

Ondertusschen hebben onse Ambassadeurs instantelijck aen-gehouden, en met alle moogelijke middelen gedrongen op het sluyten van een naeuwer Alliantie met de Kroon van Engelandt: doch na verscheyden tegenwerpselen en swaerigheden, by dat Hoff gemoveert op d'Artijckelen die onse Ambassadeurs hadden voorgestelt, in conformiteyt van de gedane voorflagh, terwijl Sijn Majesteyt noch in den Haagh was, hebben de Gecommitteerde, met dewelcke sy handelden, haar eyndlijck, na meer als een Jaar uytstel, haar aangeboden het Tractaat, met *Cromwel* in 't Jaar 1654, geslooten; en dit Tractaat en konde oock niet geratificeert worden dan met groote swarigheyt en moeyte, en met byvoeginge van verscheyden Poincten, die het selve disavantagieuser voor Ons maakten dan het Tractaat selfs van 't Jaar 1654.

(6)

welcke wy met waarheydt mogen seggen, dat wy noit geweygert hebben te luyfteren na voorflaghen van Vrede, Ons door Princen en Staten ofte door eenige andere Persoonen daar in niet geconcerneert voorgedragen; Maar in het tegendeel hebben wy geen gelegentheydt laten voorby glyen van selfs voorflaghen tot Vreede te doen, op de minste flickeringe van hope van te sullen succederen: hebbende tot dien eynde onsen Ambassadeur in Engelandt gehouden, gedurende de meeste tijt des Oorloghs, en zedert sijn verreck Sijn Majesteit van Groot Britannien gestadigh van tijdt tot tijdt aangeboden, selfs het *Alternatiff*, waar op de Vrede eyndlijck getroffen wiert, (hier in bestaande, of om te behouden al wat wederzijds gewonnen was, oft' om alles aan beyde kanten wederom te geven,) sonder dat wy eenigh voordeel sochten te halen by de conjunctie van *Vranckrijk*, die sich toen voor Ons had verklaart.

Dit alles geeft genoegh te kennen, hoe wy altijd ge-yvert hebben na Vrede; en selfs sonder eenigh ander bewijs magh men lichtlijck dencken, dat Wy altijd sullen trachten na het gene dat het rechte fundament is van de welvaart onses Lants, alsoo onse Negotie daar op steunt.

Alle de gene wien eenigfins de staat onser affayren bekent is, kan het niet onbewust zijn, dat een Oorlogh ter Zee, soodanig als dese daar wy nu in geëngageert zijn, van alle klippen het gevaarlijkste is, 't welck wy t'allen tijden met de grootste voorsichtigheyt sullen foecken te schuwen; en dat ons geen ander ding ter Werelt dan d'onvermijdelicke noot de Wapenen kan doen aanvaerden: in geval sy ons slechts noch soo weynigh voorsichtigheyt en wijsheyt willen toe-vertrouwen, schoon dat sy al niet en wilden erkennen dat wy onse Tractaten houden (gelijck wy met waarheydt mogen seggen dat wy altijd gedaan hebben) uyt een *maxime* van Conscientie en Eere; en derhalven moeten de bewijsredenen, welcke *Engelandt* allegeert, van dat wy een afkeer hebben van Vrede, en geduurigh onse Tractaten breken, een krachtig bewijs en overtuysinghe nootsaeckelijck met haar sleepen, tot het bewaarheden van een *Paradox*, 't welck soo seer tegens alle gevoel en reden is strijdende. Laet ons dan in order dese gepretendeerde Infractien overwegen, en eens sien hoe verre de t'samen-stellers van het Manifest het doen blijcken, dat wy de Vrede tot Breda geviolert hebben.

ALs by exempel, de Staten waren verobligeert, volgens een Artijckel van 't Contract tot Breda geslooten, om Commissarissen aen Ons tot London te senden, tot reglement van onsen Handel in Oost-Indien: maer Sy waren soo verre daer van daen, om sulcks na te komen, dat, doen Wy onse Ambassadeur over-sonden om haer dat selve indachtigh te maken, dat Hy in drie Jaren geen sa-

t is-

DE eerste Infractie daar sy van klagen, en die in alle waarschijlickheyt van seer groot gewicht en confideratie behoort te zijn, alsoofse de voortocht heeft, bestaat uyt 4. besondere tacken, 1. Dat wy volgens het voornoemde Tractaat tot Breda, verplicht waren Gecommitteerden na London te senden, om een reglement te stellen van de Negotie op Oost-Indiën: daar wy in gebreke van zijn gebleven. 2. Dat hier door de Koningh van Groot Britannien genootsaakt wiert een Ambassadeur over te zenden, om Ons van onse belofte t'erinneren. 3. Dat gedachte Ambassadeur in drie Jaren langh in de materiale Poincten geen satisfactie van ons konde bekomen; nochte oock (ten 4.) een surseance van de schade die d'Onderdanen van

atisfactie (tot die konde bekomen, no swerentie van d' onse Onderdanen wisten van Haer

is, en waar in v met de waarhe lefen en overw uytgedruckte zenden; veel Oost-Indiën, die ten verwonderen gen van geheel wederleydt: en het Tractaat sel is 't mooglijck den, om Ons ben, nademaal gemoveert geaanlien nerges sy ons afvord onse Oost-Ind van Groot Br eenen oock, 't welck hy Maar om d' schroeven da van d'Engel mima in te b ctaat tot Br

Doch lalle leggen Oost-Indie dien aanlie te zijn: e wy genees wes't me De Europa, gotiate v te stellen

(7)

satisfactie (tot die Artijckelen) konde bekomen, noch oock geen surceantie van de ongelijcken die onse Onderdanen in die Gewesten van Haer ont singen.

van Sijn hoogh-gedachte Majesteit in die Gewesten quamen te lijdē.

Waar op wy niet ongemerckt konnen laeten voorby gaan, dat dit in alle waarfschijnlickheyt het eerste Manifest in de Werelt is, 't welck met een Articul haren aanvangh oit gehadt heeft; waar van ieder deel een loutere suppositie

is, en waar in van alle materien *de facto* geallegeert, het minste poinct niet en is begrepen met de waarheyt conform; Want (1.) laat het gantsche Tractaat van *Breda* met vlijt gelesen en overwogen worden, men sal daar geen Clausule in vinden, waar door Wy met uytgedruckte oft' equivalente termen gehouden waeren Gecommitteerden na *London* te zenden; veel min om iemandt derwaerts te zenden tot reguleringe van den Handel op *Oost-Indiën*, daar in het gantsche Tractaat niet eens van gedacht wort: dies wy Ons moeten verwonderen over d'achterhalende vrymoedigheyt der gener, dewelcke onder d'oogen van geheel *Europa* een saak in 't licht derven geven en staande houden, die sich selven wederleydt: en welcks valsheyt klaar bewesen kan worden, met slechts voort te brengen het Tractaat selfs, het welcke sy allegeren, en daar sy haar selven op fondeeren. 2. Hoe is 't mooghlijck dat de Koning van Groot Britannien aan Ons een Ambassadeur sou senden, om Ons t'erinneren van 't geen noyt was, en 't welk wy niet en konden belooft hebben, nademaal daar niet eens van gerept is. 3. Wat voor essentiele Poincten konden daar gemoveert geweest zijn op een imaginative Clausule en engagement; en alsoo'er ten dien aansien nergens over geacordeert was by het Tractaat van *Breda*, wat satisfactie konden sy ons afvorderen? 4. Wy konnen in alle oprechtigheyt en waarheyt affirmeren, dat onse *Oost-Indische Compagnie* sedert de laatste *Vrede*, den Onderdanen van den *Konigb van Groot Britannien* niet verongelijckt oft' eenig geweldt altoos aangedaan heeft; en met eenen oock, dat sijn Ambassadeur in 't minste daar over aan Ons niet klachtig is gevallen; 't welck hy buyten twijffel sou gedaan hebben, soo hy daar eenighsins reden toe had. Maar om d'onrechtmatigheyt deser klachte noch naakter aan te wijsen, en op hoe losse schroeven datse staat, hebben wy van goeder handt verskering, dat de Gecommitteerden van d'Engelsche *Oost-Indische Compagnie*, by het Hoff verfocht zijnde, haere *Gravamina* in te brengen, nevens een Lijst van d'Injurien in *Indien* ontfangen, sedert het Tractaat tot *Breda*; sy schriftelijck hadden geantwoort, geen altoos ontfangen te hebben.

Doch het geen niet minder achterhaelende is dan al het voorgaande, is, dat sy ons te laste leggen de violeringe van het *Bredaasche Tractaat*, ten opsicht van den Handel op *Oost-Indiën*, daar in het selve geen gewagh van is, in plaats van ons, om het gene wy ten dien aansien gedaan hebben, te bedancken, sonder daar aan door eenigh Tractaat gehouden te zijn: en om den Koning en de gantsche Natie slechts te laten sien, tot hoe hoogen prijs wy genegen waren hun vriendschap te koopen en te cultiveren. Om kort te gaan, soo was 't met de saeck geschapen:

De *Vrede* daar van gehandelt wiert tot *Breda*, seer begeert zijnde van de meeste in *Europa*, en de tijt te kort zijnde, om tusschen Engelandt en Ons tot een particuliere Negotiatie van een Tractaat de *Marine* te treden, wiert'er geacordeert by provisie in 't werk te stellen 't ge en wy met *Vrankrijk* in 't Jaar 1662. beslooten hadden, aanvangende met het

(8)

het 26de Articul tot het 42de inclusijf: alsoo op dien selfden tijt geresolveert wiert, dat, na 't sluyten van de Vrede, Gecommitteerden wederzijds souden verkooren worden, om t'accorderen over een particulierder reglement van Marine, tot reciprocaal gemack en gerief der Koopluyden van beyde Natien; welcke manier van Tractaten slechts dienende tot de termineringe der Contrabande Goederen, en tot voorkominge van interruptie, welcke d'Oorlogh gemeenlijk veroorsaect in den Koophandel van Neutrale Natien, t'eenemaal verschilt van een reguleringe in Negotie op Oost-Indiën. Daar-entboven de Winter op handen zijnde, Engelandt voor hebbende de behoudenis der Spaansche Nederlanden, en afgevaardigt hebbende Sir *William Temple*, om met ons in gevolgh van het selve in een Negotiatie te treden, slooten wy in korten tijt drie besondere Tractaten met hem: te weten, het eene een *Defensive Ligue* tusschen ons; het ander tot defensie der Nederlanden, 't welck naderhandt genoemt wiert de *Triple Alliantie*; en het derde een absoluyt Tractaat de *Marine*, 't welck geslooten wiert op den 17^{den} Februarii 1663, en het welcke geen ruymte naeliet tot nominatie der Gecommitteerden, daar van gesproken was tot *Breda*, nadien dit Tractaat vast hadde gestelt het geen daar sy over handelen souden, en datter tot een formeel en absoluyt reglement niet met al meer toe te voegen was.

Na 't sluyten van dit Tractaat hebben sommige Engelsche Koopluyden aan 't Hoff gerepresenteert, dat sommige Articulen daar van twijfelachtigh waren en impracticabel; waar op Sir *William Temple* aan Ons overleverde een Memoriaal, gedateert den 26 November 1668, sonder daar in gewagh te maken van den Oost-Indischen Handel; en op den eersten December daar aan volgende, behandighde hy aan onse Gecommitteerden twee Articulen van het Tractaat de *Marine*, daar over geklaagt wiert, by welke noch 4. Articulen gevoeght wierden, om te dienen tot een regel tusschen de twee Compagnien in hun Oost-Indischen Handel, doch die in der waarheyt enckele pretentien waren die de Engelsche Compagnie eyschten, tot hun particulier voordeel. En alhier staat te noteren, dat nochte in de Memorialen die gemelde Ambassadeur aan ons overleverde, nochte in alle de Conferentien met onse Gedeputeerden gehouden, hy van het Tractaat tot *Breda* niet een woort gerept, nochte sijne pretentien oit gefondeert heeft op gemelde Tractaat, ofr' op eenige andere engagementen ofte obligatien aan onser zijde.

Den gantschen handel wiert op dien selfden dagh onse Vergaderingh mede-gedeelt; alwaar na een serieus debat, hoewel wy hadden mogen weygeren eenige alteratie te maken in een Tractaat, het welcke op gewoonlijcke wijsen geslooten en geratificeert was: en daar wy met eenen, voor soo veel als belanghde d'Articulen die d'Engelsche Oost-Indische Compagnie aan onshad doen behandigen, niet aan verbonden waren door eenig Tractaat ofr' andere verbintenis, om een reglement van Oost-Indischen Handel met haar in te gaan, veel min verscheyden Poincten, alle tot hun particulier voordeel tenderende, haar toe te staan, sonder eenige mooglijkheyd altoos voor ons om reciproque het minste voordeel by gemelde reglement te genieten, het welcke oock directelijck was strijdende tegens de doorgaans aangenomene Wetten, en het algemeen gebruyck van *Indiën*: en eyndlijck, dat sy van geen ongelijck klaagden (gelijck sy oock in der daat met geen recht konden doen) door onse Compagnie hun aangedaan; dies sy alsoo te minder reden hadden te dringen op een meer particulier reglement, daar de noodt sulcks niet en was

ver-

vereyfchende: nie
hoofsteden, en a
Naze op nieuw
des, en genegen
lijck, onverbreel
om gereedt te m
met hem te conf
in 'tgeneraal va
langhwijligh se
Poincten, by
wierden; en lo
ringe van somm
in plaats van ee
nieuwe debatter
En om te b
lijcke satisfacti
stere twijfelach
gefondend,
Compagnien e
Gecommitteer
verklaringe te
over geeyckel
handt haar n
Tractaat bey
logh die sy o
ningen kond
rende sonder
worden van
dattet op een

IN West-
Inoch ver
tijckel van
moesten wy
stauren,
tijckelen in
waren sy
derdanen
rejt te ge
en goeder
eenig an
ragien. A
Verdragh

(9)

vereyfchende: niet-te-min heeft het Ons goet gedacht alle die Consideratien over 't hoofd te sien, en aan sijn Majesteit van Groot Britannien en aan de gantsche Engelsche Natie op nieuw dese proeve te geven, van hoe hoogh wy haar vriendschap waardeerden, en genegen waren den knoop onser Unie noch vaster te binden, en, indien mooglijk, onverbreeklijk te maken. Hier op gaven wy order aan onse Gecommitteerden, om gereedt te maken een Antwoort op de propositien des gemelden Ambassadeurs, en met hem te confereren in order tot een spoedige conclusie van dat werck. En al wat wy in 't generaal van voornoemde Negotiatie kunnen seggen, (welck particulier verhaal te langh wijligh sou vallen den genen hier in onbedreven,) is, dat wy van de principale Poincten, by gemelde Ambassadeur voorgestelt, drie daar van toestonden en accoord wierden; en sonder het vierde te verwerpen, begeerden wy slechts een naarder verklaringe van sommige twijffelachtige Clausulen, in een van d' Articulen vervat, welke, in plaats van een goede correspondentie tusschen beyde Compagnien te stabilieren, nieuwe debatten hadden mogen veroorfsaken, en op een gevaarlick gevolgh uytloopen.

En om te beter te doen blijcken, hoe genegen wy waren om Engelandt alle mooglijke satisfactie te geven, merckende dat de Brieven wederzijds geschreven, alle duyftere twijffelachtigheden niet genoegh verklaarden, hebben wy den Heer *van Beuningen* gevonden, voornaamlijk om van het meermaals gedachte Tractaat, tusschen beyde Compagnien een eynde te maken; doch of d' Engelsche Ministers, die met hem als Gecommitteerde geappoincteert waren te handelen, ongewilligh waren een naarder verklaringe te doen over d' ambigueuse Clausulen, daar een duydelijker verklaringe over ge-eyscht wiert; om alsoo niet t'ontdecken den onrechten sin, waar in sy naderhandt haar meenden te vatten; dan of sy beducht waren dat de conclusie van dat Tractaat beyde Natien nauwer aan malkanderen mocht verbinden, en alsoo den Oorlogh die sy op dien tijt voor hadden, op nieuw verhinderen, de voornoemde *van Beuningen* konde geen positive antwoort op het geen hy begeerde, bekomen, wederkeerende sonder iets te vorderen in sijn Negotiatie; die naderhant niet en konde hervat worden van wegen het misverstandt, het welke van die tijt af geduurigh toenam, tot dattet op een Oorlogh quam uyt te berften.

IN West-Indiën gingen Sy noch verder, want in een Artijckel van 't selve Verdragh, moesten wy haer Surinam restitueren, en by verder Artijckelen in 't selve Verbondt, waren Sy gebonden Onse Onderdanen in die Colonie liberteyt te geven, om haer selven en goederen te transportieren in eenige andere van onse Plantagien. Achtervolgens van dat Verdragh gaven wy haer die

plaets

Surinam is een Colonie op de Kust van Guiné in America, die de Engelsche toebehoorde, en die sommige Scheepen, dewelcke wy derwaerts hadden gevonden, vermeersterden: geduurende den jonghsten Oorlogh op den 6ten. Maert 1667, N. 8.

Op het innemen daer van hebben onse Officieren den Inwoonderen een capitulatie vergunt: waer in onder andere uytgedrukt wiert, dat soo wanneer eenige der voornoemde Inwoonderen gefint waeren uyt de Colonie te vertrecken, sy hare goederen mochten verkoopen: en dat in sulcken geval de Gouverneur sou dragen, dat sy en haare goederen tot een redelic ke prijs overgevoert wierden.

B

Na

(10)

plaats over, niet tegenstaende
 bielden Sy al ons Volck daer,
 en bielden de Major Banister
 gevangen, om dat hy versocht
 te transporteren, volgens de
 Artijckelen.

in 't besit had op den 12° May 1667, en dat wy, toen *Surinam* noch in hadden, soo quam
 ons gemelde Colonie toe, en most ons, volgens het voornoemde Tractaet wederom ter
 handt gestelt worden; gelijk oock eyndelijck geschiede (na een langduurigen uytstel
 en veel geitereerde instantien aen onser zijde) uyt kracht van een order des Koninghs
 van *Groot Britanniën*, gedateert den achtsten Julij 1668.

Wy aldus van gemelde plaats wederom Meester geworden zijnde, heeft *Banister*,
 die toen ter tijdt onse officieren commandeerde, de laetste order van de Koning van En-
 gelant tot restitutie daer van, bragt, onsen Gouverneur te kennen gegeven, dat hy gesint
 was de Colonie te verlaten, en 't genot te hebben van de voornoemde capitulatie; 'twelk
 hem voor waer vry stondt te doen; doch niet vernoeget zijnde met voor sich selven te
 eysschen 't geen hem niet geweygert sou worden, stelde sich aen als of hy noch Gou-
 verneur van de Colonie ware, en vorderde in seer hooge termen de selfde permissie in
 de naem van verscheyden Plantagiers, als hun gedeputeerde, en daer toe van haer geau-
 thoriseert; waer op gedachte Gouverneur geïnformeert zijnde, dat de voornoemde
Banister daghen nacht in de Colonie caballeerde, en op een seditieuse manier beloften en
 dreigementen gebruyckte, om soo veel aenhang te krijgen als hy konde, en die te ver-
 obligeren met hem te vertrecken; en sulck een comportement aensiende, als directelijck
 strijdende tegens de souverainheyt die ons was op gedragen by het Tractaet tot *Breda*,
 uyt kracht waer van alle Inwoonderen der gedachte Colonie onse onderdanen waren
 geworden, en by gevolgh niet en mochten t'samen rotten, en niet aengaen als een li-
 chaem sonder ons verlof, veel min haer selven als hoofden van partyen op werpen en
 caballeren tegen ons interest, gelijk als gedachte *Banister* had gedaen. Onse voor-
 noemde Gouverneur niet voor raetsaem insiende dat hy selfs hem sou straffen, sondt
 hem over aen ons, om hem foodanigh te straffen als hem goet dacht. Op sijn aenkom-
 ste *Sr. William Tempel* sijn voorspraeck geweest zijnde, stelden wy hem op vrye voeten;
 en alhoewel dat d'inwoonderen van *Surinam*, nademael dat sy onse onderdanen gewor-
 den waren, alle recht hadden verlooren, om sich onder eenige andere heerschappy te be-
 geven dan ons' eygen, en dat in sulker voegen, dat geen uytheemsche Koning met eenig
 recht sich selven kan rechter maecken over eenige voorgaende capitulatie: onse onder-
 daanen geen wettelijcke vryheydt hebbende om uyt onse landtpalen te vertrecken,
 dan met ons verlof te vragen, het welke wy oock affirmeren noit geweygert te hebben
 aen eenige inwoonderen dier Colonie die haer na ons of onse Officieren gevoeght heb-
 ben: dies niet te min, om sijn Majesteit van *Groot Britanniën* te laten sien hoe gewil-
 lig wy waren om ons na hem te voegen, en hoe verre onse meeninge van daer geweest is,
 om onse nieuwe onderdanen enighlins rigoreuslijck te bejegenen ofte hun te weygeren
 het minste der privilegien hun toegeseght in onsen naem, stonden wy toe met sijn Ma-
 jesteits

(II)

Maenden in
 Engelse defel
 als by het Tra
 rzijs op te dra
 recht van sou
 beyde kanter
 den, soo quan
 met wederom te
 uurigen uy tft
 des Konings
 heeft Banister
 Koning van Et
 n, dat hy gefin
 titulatie; twel
 or fch felven
 ny noch Gon
 de permiffie
 van haer gen
 le voornoem
 nier belofte
 e, en die te we
 als directelijc
 taet tot Bred
 rdanen wan
 gaen als een
 op werpen
 . Onfe voo
 raffen, font
 fijn aenkon
 vrye voete
 danen gewo
 fchappy te be
 ning met een
 : onfe onde
 e vertrecken
 gert te hebben
 veoght heb
 en hoe gewil
 er gewekt is
 te weygeren
 met fijn bla
 jetteys

jetteys Ambassadeur in een negotiatie over gemelde materie te treden, en met hem te reguleren de maniere, hoe men gedachte capitulatie fou uytvoeren. Hier over ontftonden verscheyde swarigheden; het Hof van Engelandt, poogende de woorden der capitulatie buyten hun rechten fin te forceeren, om daer door, voor soo veel als hun mooghlick was, onse gemelde Colonie te verdelgen, en alle dagen wat nieuws afvoederende: daer de geene die regeerden niet voor hadden het verschil op een minnelijcke wijze by te leggen, maer om eer door veel loosheydt eenig zaadt van twist noch nae te laten, om also gelegentheydt te bekomen van geraas te maken, en door hun valsche klachten d'Engelsche natie wijs te maecken, dat wy wreede Tyrannen waeren, die haere landts-luyden in een Barbarische gevankenis hielden, sonder ons eens te kreunen aen hun smeken en kermen; daer wy met waerheydt mogen seggen van geen Engelsman tot *Surinam*, behalven *Banister*, gehoort te hebben, die begeert heeft te verrecken, ten ware door beloften of dreygementen van sommige *Agenten* uyt Engelandt daer toe geinduceert.

d' Eerste swarigheyt ging de Slaven aen, welcke *Banister* met fijn geassocieerde pretendeerden te mogen afvoeren en met haer nemen, uyt kracht van de capitulatie; hoewel het soo uyt de woorden van gedachte capitulatie, als uyt het getuygenis onser Officieren die't ondertekent hebben, notoir is, dat hun foodanige privilegie niet en is vergont. Doch eyndelijck, om soo veel als moogelijck was, fijn Majesteyt van Groot Britannien aen ons te verobligeren, hebben wy dat poinct toegestaen en ingewillight: 't geen gedachte Majesteyt van ons begeerde, hoe nadeelig dattet oock voor ons was.

Maar gelijk het Hof van Engeland slechts voor had om onse Colonie te vernielen, of om ons te forceren hun iets af te slaen, waer op sy pretensie, schoon noch soo onrechtmaatigh, mochten nemen, van over ons te klaagen: dachten sy hun werck niet verricht te hebben met een groot getal Slaven van ons wegh te voeren: en voorsiene dat wy niet lang tardenen souden van nieuwe in de plaets te koopen, bedachten sy een nieuwen vondt om onse Suycker-wercken te vernielen, welke sy genootsaeckt wierden achter te laten, en begeerden naderhand, dat sy het Kooper-werck, en ander nootwendigh gereetschap tot het maaken van Suyker mochten vervoeren; hoewel, soo als men het gemeenlijck rekent over alle Colonien in *America*, en voor soo veel als se vast en gemetselt waeren, deselve eygentlijck een gedeelte waeren van de Suyker-werken, en derhalven in hun natuer niet transportabel. Dit verfoek schoon soo onredelijck en strijdigh tegens al het geene in de capitulatie was gespecificeert, dat wy niet dan al te groote reden hadden het selve t'eenemaal te verwerpen; niet te min, om als noch te toonen hoe hoogh de vrientfchap van de Koning van Groot Britannien, by ons te boeck stondt, en hoe seer wy genegen waeren alle sijne begeerten te voldoen, hebben wy dit oock ingewillight.

Wyders was hun verfoeck, Engelsche Schepen te mogen senden tot overvoeringe der gener die gefint mochten zijn de Colonie te verlaten, op hope, dat hier door foodanige te sloop souden gaen die't niet in den fin hadden: om niet te verwerpen de noodiginge van soo een groot Koning, met de Schepen op fijn eygen beurs gefonden, leedig

te laten wederkeeren. Dese streecken waren ons niet onbekent. En hoewel dit verfoeck directelijck was strijdende tegens de wetten en 'tgebruyck van alle Colonien in *America*, daer geen Prins of Staet eenige Schepen dan haer eygen, tot eenige plantagien laten komen, welke sy respectivelijck besitten; en dat'er met eenen uytdruckelijck by de capitulatie was afgesproken en veracordeert, dat onse Gouverneur, tot een civilen prijs, met schepen sou voorsien foodanige Inwoonderen, die uyt gemelde Colonien wilden vertrecken: Niet te min hebben wy noch eenmael alle die confideratien over 't hooft siende dit oock, gelijk al het voorgaende, toegestaen.

Maer alsoo sy noch beducht waeren, dat het senden van de schepen na wensch niet en mocht afloopen, ten ware dat sy met eenen oock getrouwe Agenten der waerts sonden, om dan de saeck te meerder aensien te geven, en onder de handt d'Engelsche Inwoonderen aen haer snoer te krijgen, en alsoo tescheep: drongen sy daer op aen, dat sy gecommiteerden mochten noemen, om de ordenen aen onsen Gouverneur (conform het geen wy sijn Majesteit van *Groot Britannien* hadden toegestaen) over te brengen, en der selver uytvoeringe by te wonen; dit hebben wy haer oock ingewillight, verfoeckende slechts foodanige perfoonen te willen kieser, die daer aen niet geinteresseert waren, en wel-meenende luyden, op dat alles wel en met onderling vernoegen mocht afloopen. Maer hoe redelick en billick dit ons verfoeck oock was, het Engelsche Hof hielt hardt an, dat meermaels gemelde *Banister* het hooghste bewint in dit Ambassaetschap mocht bekleeden: Wy aen onse kant geresolveert zijnde de hooghste proeven onser inwilliging te geven, hebben ons niet langer daer tegens gekant, schoon dat wy groote reden hadden om hem verdacht te houden.

Onse *Ambassadeur* klagende over dit ongelijck, verkreegh na twee *Faren* sollicitatien, een ordre tot naarkominge van die *Artijckelen*: maer als wy *Commissarisen* en twee Schepen derwaerts sonden om ons Volck af te halen, de *Hollanders* (volgens haer voorgaende practijcke in die saeck van *Pouleron*, boven de veerrijgh *Faren* na den anderen) sonden beymelijck ordre, contradicerende, die Sy Ons opentlijck hadden toegeeygent, soo dat het effect van onse *Commissarisen* haer reyse derwaerts alleenlijck was van daer te bren-

Eyndlijk wiert dese *Negotiatie* door onse *Ministers* in *Engelandt* afgedaan: en de laatste *Order* die wy onsen *Gouverneur* toe-zonden, wierdt tusschen den laatste *Secretaris Trevor*, en haer gesloten; 't welck tegens de gedachten van d'andere *Engelsche Ministers* vry aanliep, die geen vertrouwen altoos hadden dat wy daar toe te bewegen souden zijn, om soo veel van ons recht te laten vallen, ofte soo veel saecken toe te staan, daar wy niet aan gehouden, en ons soo nadeeligh waren. Doch gelijk de verborgene beweegh-redenen en motiven (welcke gedachte *Ministers* te rugge hielden van het privaet *Traacta* tusschen d'Oostindische *Compagnien*, 't welck soo verre geavanceert was, te voltrecken,) hun deden vermoeden, of oock de saak van *Surinam* in der minne en vriendschap mocht by-geleyt worden, (geen van beyde accorderende met de mesuren onlangs genomen tot *Dover*, daar 't *Hoff* na toegegaan was, om de *Hertogin* van *Orleans* t'ontfangen:)

foo

brengeu eenige weynige van onse armste Onderdanen, ende gebeden ende smeekingeu van de confiderabelste en rijkste, om verlost te worden uyt die slavernye. Naer dit maecte Wy Onse klachte in Augusti laestleden door Brieven aen de Staten Generaal, waer in wy versochten, dat ordre gegeven mocht werden aen haer Gouverneurs aldaer, tot observantie van de voorsz. Artijckelen. Dan tot dese tegenwoordige tijdt hebben wy niet een woort in antwoord of satisfactie konnen bekomen.

sijne ongewilligheyt om te vertrecken, onse Order en sou niet aangenomen geweest zijn, en hadden ons al wederom met nieuwe afvorderingen aan boort gekomen, voor en al eer sy *Banister* hadden afgevaardigt.

Om evenwel de saak in nieuwe swarigheden in te wickelen, gaven sy *Banister* soo ample Commissie, als of de Colonie van *Surinam* ons van rechtshalven niet toequam; nevens verscheyde Clausulen welcke duydelyck te kennen gaven, dat hun intentie en voornemen was om ons te dwingen dat wy sulks souden af slaan; hebbende selfs (door een ongehoorde manier van procederen) genoemt, op de recommendatie en verkiefsing van *Banister*, vijf van onse Onderdanen in *Surinam*, om Gecommitteerde te zijn van en door order van de Koning van Groot Britannien. Onse Ministers in Engelandt daer van bericht bekomen hebbende, wierden schielijck verraft, toonende daar over hun hoogh misnoegen: waar op gemelde Secretaris *Trever*, die, als zedert is gebleken, van hare raadslagen niet en wiste, merkende dattet om verre stooten van all' het gepasseerde, slechts was het gene d'andere Ministers beooghden, hielt dickmaals aan by gedachte Ministers, om de billijcke Consideratien, die sy mochten hebben, over 't hoost te sien, en *Banister* een Brief van recommendatie te willen vergonnen, waar in sy onsen Gouverneur souden raden, sijn order ter goeder trouwe uyt te voeren, en op foodanige omstandigheden die ongeregelt mochten zijn, geen exceptie te maken; 't welck sy hem als uyt een ingewickelt geloof en krachtigh vertrouwen op sijne oprechtigheit, toestonden; 't welck seer veel verschilt van private order te senden, tegen-sprekende de gene die wy alrede in 't openbaar hadden uytgegeven, gelijk ons hier tegens alle waarheit te laste wort geleydt, en dat met soo weinigh fundament, als het geen sy daar by voegen van wegen *Pouleron*.

Na al dit vertreck, daar wy geen oorzaak van waren, vertrocken ten laetsten d'Engelsche Schepen, en quamen eyndlijk op den 19. Januarij 1671. tot *Surinam* te landen, alwaar de Gecommitteerde met alle bedencklijke beleeftheit wierden ontfangen. En all' wat wy met weinigh woorden konnen seggen van wegen het gepasseerde tusschen haar en onsen Gouverneur, is, dat aan sijn kant niets was vergeten dat d'Engelsche Natie aan ons mocht verobligeren, hy vry verder gegaan hebbende dan men van hem te verwachten had, en 't geen de Artijkelen met Engelandt gesloten, vereyschten.

Maar voor soo veel als de Gecommitteerde belangt, haar comportedement was geduurigh vermengt met onredelijcke passie, ongefondeerde klachten, en onrechtmatige begeerten, als of sy niet anders voor hadden, dan misverstandt te zaeyen tusschen de twee Natien: hebbende met eenen getracht door alle mooghlijcke middelen onse Colonie uyt te royen, tegens de verbintenis der gener onder haar, welcke onse Onderdanen waren: tegens de beloften die *Banister* in 't particulier aan onse Ministers in Engelandt had gedaan: en eyndlijk tegens het engagement van de Koningh van Engelandt selfs, en sijn Konincklijk woort, van sulcks niet te sullen doen; Maar alsoo het bewijs hier van al te veel tijts sou wegh-nemen, hebben wy order gegeven, om het Journaal onses Gouverneurs, nevens sijn Antwoort op het Protest, 't welck gedachte Commissaris onder hem liet beruften toen hy vertrack, te publiceren: om aan de gantsche Werelt in 't algemeen, en d'Engelsche Natie in 't particulier te laten sien, de notoire valscheyt van 't geen ons wort te laste geleidt, en de sinceriteyt van 't comportedement onser Officieren, soo wel d'oprechtigheit onser meeningen.

DAn 't is geen wonder dat Sy soo extravagieren op Onse Onderdanen in plaetsen soo verre afgelegten, daer Sy soo stout zijn met onse Koninglijcke Persoon, en de eer van dese Natie soo dichte by haer, in haer eygen Landt, daer qualijck een Stadt in haer territorien, die niet gevult zijn met ongerijnde bespottelijcke Schilderyen, valsche Gedenck-Penningen en Pylaren, van welke eenige per ordre van de Staet publijckelijck zijn ten toon gestelt, in deselve tijdt doen wy met haer traden in vereenighde Raeds-pleegingre, tot de oprechtig van de Triple Alliantie

VAn de gepretendeerde Enormiteyten, begaan tegens d'Onderdanen van de Koningh van Groot Britannien in verre gelegene Gewesten, komen sy nu tot ons affronteren (gelijck sy sonder eenigh fundament affirmeren) van sijn Konincklijcke Persoon en d'Engelsche Natie; 't welck alleen oorfaaks genoeg waere geweest, om gedachte Majesteys hooghste misnoegen, en het repentiment van alle sijne Onderdanen op ons' hals te halen; 't welck in effect soo veel is als of d'Engelsche Ministers hadden geseid, dat, om te straffen d'ambitie van een Burgermeester van een particuliere Stadt, die sich wat te lichtveerdigh liet uyt-schillen *Europa* ten minsten in een lichten vlam moste gestelt worden, en dat soo een groote Sonde niet af te wasschen was dan met een Diluvie van Christen-bloet.

Doch om dese beschuldige wat netter te beantwoorden: Wy en konnen ons niet genoeg verwonderen over het comportedement van 't Hoff van Engelandt, het welke volkomentlijk meent te justificeren een Oorlogh, waar
in

tie en de Vrede van 't Christendom, dit alleenlyck was suffisante reden tot onse misnoeginge, en 't resentiment van alle onse Onderdanen. Maer wy zijn daer toe geurgeert door meerder consideratien, dan die ons selve raeckt, te weten: de preservatie van onse Negocie, aen welke dependeert 't wel-waren en prosperiteyt van ons Volck, en haer buyeen Lands te beschermen van violentie en onderdruckinge, en de Hollanders haer verstoutende ons te affronteren, byna in onse eygen destrict, hebbende oorsaeck om onse rechtrvaerdige toorn tegen haer te uyten.

Overvloedt en Vrede, die deselve voort-brenght, hebbende onder haar voeten Tweedracht onder de gedaante van een overwonnen *Eurie*, die de Staten, nu Vrienden geworden, niet langer fou verwoesten.

En dese Medalie, hoewel niet gedaan door Onse order, by Ons aangefien voor gantsch on-aanstootlyk, heeft een van onse Provintien den Plaat-snijder verlof gegeven om deselve opentlyk te verkoopen, gelijk men gemeenlyk toelaat het drucken en verkoopen van Boecken die men niet voor gevaarlijk keurt; ofte uit een particuliere beleeftheit vergont een speciale Privilegie aan een particulier Boek-verkooper, om hem alsoo boven sijne Gebuuren te prefereren; om nu niet t'insisteren op het recht dat Wy soo wel hadden als andere Souverainen, om of Medalien of eenige andere gewoonlijke middelen te gebruiken, ter gedachtenis van eenige Actie ofte Geschiedenis die wy gedenkwaardig hielden; waar van in *Engelandt* voornaamlyk soo veel voorbeelden zijn.

Maer hoewel Wy niet en dachten dat de voornoemde Medalie de minste aanstoot had konnen geven, nochtans zijnder geweest die deselve ten argsten hebben geduydt, om den *Koning van Groot-Britannien* te verbitteren; en al is 't datter geen ding meer valsch en ongefondeert was, dan het gene door dese swacke informeerders wiert ingeblasen: dies niettemin om alle pretensie te benemen, en te bewijfen selfs in de geringste omstandigheden d'oprechtigheit van onse intentien, wierdt de Privilegie, den Plaat-snijder vergont, ingeroepen, alle de Medalien die men konde vinden, gesupprimeert, en den Stempel geordineert om gebroken te worden, om datter niet meer in 't verbor-gen mochten geslagen worden.

Wat

Wat belangt de diffamerende Schilderyen daer sy van voorgeven dat onse stad krioelt; het groot geraes dat sy maken, is nergens anders op gefondeert dan op een Schildery, die een Schepen van Dort liet maken, ter eere van de Heer *Cornelis de Wit*, een van haer Borgermeesters, en die sy uyt een wat te ruim-scheutige beleeftheyt ordineerden in het Stadhuys op te hangen. In dese Schildery wiert hy afgemaelt met een Regiment-staf, om dat hy in den voorgaenden Oorlog op de Vloot het bewindt had als onse Gedeputeerde; en de Schilder had daer noch bygevoeght aen d'eene handt een Revier met verscheyde Schepen, waer van sommige in de brandt waren; en aen d'ander handt de Hoorn des Overvloedts, waer uit allerley goederen en waeren overvloeyden; om aen te wijfen dat den Oorlog de Vrede had ingeruymt, en dat de Negotie en Commercie op Battalienen en gevechten waren gevolgt. Waer in staat t'aenmerken 1. Dat de Staat aan het oprechten van gedachte Schildery niet handdaadigh was. 2. Dat het oock niet en was het gantsche lichaem van de Stadt *Dort*, maer slechts de voornoemde Schepen, die sijn bysonder vriendt was. 3. Dat dese Schildery (hoedanig datse oock mocht geweest zijn) in een private kamer hing, daer niemand dan de Raads-heeren van de Stadt vry mochten komen. 4. En ten laetsten, dat'er in de gantsche Schildery niets infameus was, en al wat daer in berisplick was, was d'ydelheit des geens die na eere of slond of aen nam, die een meer voorsichtige sou afgeslagen hebben.

Behalven dese eenige Schildery, mogen wy met waarheyt seggen, noit gehoort te hebben datter tegens eenige andere exceptie is genomen, of geklaegt; en soo'er eenige infameuse te vinden waren geweest, de Koning van Englands Minifsters die by Ons hier geresideert hebben, souden daar buiten twijffel van gesproken hebben, en begeert dat d'Authouren en Uytgevers daar van mochten gestraft geweest zijn; 't welck een klaar bewijs is, dat noit sulks publijcklyk is kenbaar geworden. En in geval datter eenige heymlyk verborgen ofte verspreydt zijn geworden ('t welk wy noch niet en geloven) hoe konnen wy sulks verantwoordt, ofte geoordeelt worden handdadig geweest te zijn, aan 't geen Ons noit ter kennis is gekomen?

Wil sijn Majesteyt van Groot Britannien op peene van Ons te beoorlogen, meer van ons verwachten binnen onse Dominien, dan hy selfs kan doen in sijn eygen Koninkrijken, daar het genoeg bekent is, hoe veel bittere Pasquillen, soo tegen sijn Persoon als regeeringe, uytgestrooyt zijn geweest, niet tegenstaende de naeuwste onderzoekingen? en lichtlyk dat sijn eygen Hoff daar niet meer vry van is geweest dan de rest van het Koninkrijk; en de vryheydt die sijn Onderdanen haer aenmatigen, is soo algemeen, dat sy selfs sijn verborgenste vertrek-kamer niet en hebben verschoot. Sijne Minifsters zijn noch slimmer gehandelt, nademaal dat de Cancelier in de redeneringe gedaen voor het openen van de voorige sessie des Parlaments bekent, dat sy publijck van *Verradery* en *Dwaesheyt* bechuldight, en selfs in de Koffee-huysen voor Sotten en Schelmen wierden uytgemaect. Dit zijn sijn eygen woorden.

Dit dan soo zijnde, met wat recht konnen sy over Ons klagen, dewelcke selfs in de hitte van alle onse Oorlogen niet schuldig geweest zijn aen eenige ongeregeltheiden die hier by te pas quamen; en die in dese laetste uyr eygen beweginge onder seer gestrenghe

strengte boeten twee Pasquillen hebben gesupprimeert, welcke met te weynig respect van de Persoon van sijn Majesteyt van *Groot Brittanien* spraken; hoewel d'Autheur den welstandt van onsen Staat seer toegedaen schein te zijn.

Gelijck dit Artijckel swaer valt te verstaen, en met geenerley bewijs is bevestight, soo meenen wy dat sy daer mee be-oogden een inleydinge tot het gene volgt; en derhalven konnen wy 't niet beter wederleggen dan met ordentlijck t'antwoorden op de Materien van daadt, die sy allegeren.

Het recht van de Vlagh is so oudt, dat het is een van de eerste prerogativen van onse Konincklijke Predecessours, en behoorde het laetste te zijn daer dit Koninkrijck oyt van sceyden most, 't en is noyt in questie getrocken, en wiert wel expresselijck erkent in 't Verdragh te Breda; nochtans dese laetste Somer wiert niet alleenlijck ge-violeert by haer Commandeurs ter Zee, en die violentie daer na in den Haaghe gerecht vaerdicht; maar het wiert door haerluyden vertoont in de meeste Hoven van 't Christenrijck, als belachelijck voor ons sulcks te eysschen, een ongehoorde Insolentie dat sy met ons souden twisten om de dominen van der Zee. Daer sy onder de Regeeringe van onse Konincklijke Vader het bielden voor een Obligatie, bet alende de Licenten en Castuymen, gepermitteert te werden in deselve te Visschen, welcke schuldigh zijn de Staet, waer in sy nu zijn (om met ons te disputeren) aan de protectie van onse Voor-vaderen, en de Manhaftigheyt en Bloedt van onse Onderdanen.

Dit is het Grof-kanon der *Engelsche Ministers*; 't is het gene waar tegen sy meenen wy geen wederstandt konnen bieden, en daar sy met het grootste vertrouwen op steunen; Al eer sy dese pretensie hadden, wisten sy niet hoe sy alle de swarigheden, die gedurig hun dessein verhinderden, te boven mochten komen. Sy waren gefint Ons den Oorlog aan te doen: sy hadden 't *Vranckrijck* beloofd; en met eenen haar selven gelief kooft dat sulks hun private desseyenen binnen 's Landts dapper sou avanceren: Maar het heeft haar gestadig aan argumenten ontbroken, die populair genoeg waren om de Natie tegen Ons op te hitsen. Sy hadden wat meer dan hare Schilderyen en Medalien van noode n; en hier op practifeerden sy het senden van een Jacht, om onse Vloot op te foecken, die niet verre van onse Kust voor ancker lagh, om van onse Admiralen het strijken af te vorderen; op hope dat de nieuwigheyt der sake eenigh voorval sou veroorsaeken, tot bevordering van hare desseyenen; Welke hun aanslag, gelijk Wy naderhant ervaren hebben, al te wel na hun wensch af-gelooopen zijnde; en behalven dit enckel point niet met al in hun gantsch Manifest zijnde, het gene d'Engelsche Natie in 't minste kan raken: achten wy 't noodig eer Wy daar volkomentlijker op antwoorden, soo aan den Koning als gedachte Natie te verklaren, dat, gelijk het Ons aan onse kant leedt sou zijn, dat Wy haar het minste prerogatif, dat haar rechts-halven mocht toekomen, te weygeren, ofte soo veel als eenighsins in debat te treden over 't gene sy als hun recht haar selven mochten aanmatigen, als de saak Ons niet en raakt, ofte tegen Ons niet en wort angeleid; Wy hopen ook dat sy soo billijk fullen zijn om Ons in onse rechtmatige defensie te dragen; en dat

het groot geraas, dat de Practifeerders van desen Oorlog maken, de kracht en bondigheyt van onse antwoord niet en sal verdooven.

Tot verklaringe van dit Poinct staat t'aanmercken, dat, gelijkerwijs als voor het Jaar 1653. daar noit eenig dispuut is geweest over de Vlag tusschen *d'Engelsche Natie en Ons*, soo is het noit eens voorgestelt, om in eenig Tractaat daar van gewagh te maken; 't welk een klaar en bondig bewijs is, dat tot die tijt toe de Zee-hoofden aan beyde kanten wel wisten wat hun in foodanigen geval te doen stondt; en dat *d'Engelsche* ten aansen van dien niets en hadden ge-eyfcht, dan 't geen wy steeds gereed waren toe te staan. Het is ook seer aanmerkens-waardig, dat *Engelandt* noit eens de gedachten heeft gehad van dit recht van de Vlag, door een formeel Tractaat te verzekeren, tot dat sy begosten te vermoeden, dat men, als een Republike eenige swaerigheit mocht maken, noch aan haar te betalen de selfde Eere, die aan hare Koningen was voldaan; waar door sy bewogen wierden daar over een Artikel te hebben in het Tractaat van Vrede, die tusschen Ons gesloten was in 't Jaar 1654.

Het derde dat t'aanmercken staat, is, dat door het Hoff van *Engelandt*, in plaats van met Ons in een nauwer Alliantie te treden, 't welk sijn Majesteyt selfs Ons had voorgedragen, terwijl hy hier was, het Tractaat slechts vernieuwde, 't welck wy met *Cromwel* hadden gemaakt, met eenig byvoegsel, als te voren gedacht, het Artikel van de Vlagh een gedeelte daar van zijnde, 't welk met de rest in 't Jaar 1662. gesloten wiert, sonder eenige conferentie over den inhoudt des gemelden Artikels, ofte d'allerminste verklaringe van dessels rechte meeninge, vorder dan de woorden mede brachten. En naderhandt in het Tractaat van *Breda* wiert het 19de Artikel, daar soo veel van gesproken wort, overgeschreven uit het Tractaat van 't Jaar 1662; gelijk dat van het Tractaat van 't Jaar 1662. genomen wiert uit het Tractaat van 't Jaar 1654; soo dat om den rechten sin van 't voornoemde Artikel recht te verstaan, Wy te rugge moeten gaan na het Origineel, en overwegen watter te *London* gepasseert is in de conferentien en debatten tusschen de *Engelsche Gecommitteerden* (daar *Cromwel* selfs een van was) en Onse extraordinary *Gedeputeerden*; ten opzicht van het gemelde Artikel.

En het blijkt uit het Journaal van Onse *Gedeputeerden*, het welke Wy by der handt hebben, om te bewaarheden 't geen Wy by-brengen (niet twijfelende of in geval dat de *Engelsche Gecommitteerden* de selfde methode gehouden hebben, en ook het gepasseerde geregistreert, de selfde particulariteiten daar in te vinden sullen zijn) dat op den 18^{en} November 1653. de *Engelsche Gecommitteerden* aan onse voornoemde *Gedeputeerden* overleverden 27 Artikelen, die sy tot een Accoort voorstelden, en om het Tractaat dat geslooten sou worden, op te maken; en dat in het 15de van die Artikelen onder andere wel uitdruckelijk was gesegt, dat alle onse Schepen, soo wel die van Oorlog, als andere, hun Vlagh souden strijken en het Top-zeyl laten vallen, het zy enckel of uit een Vloot bestaande, eenige Oorlogh-schepen van *Engelandt* ontmoetende, de Vlagh strijken, en het Top-zeyl laeten vallen.

Waar op Onse *Gedeputeerden* verklaarden, order van Ons te hebben, om de Republike te verzekeren, dat Wy niet gesint waren eenige verandering te maken, en gantsch be-

bereydtwillig waeren aan de Republiکه te betaelen alle de selfde respecten, die Wy onder de vorige Regering aan *Engelandt* hadden betaalt: en dat derhalven, aangesien dat sy een besonder Artijkel daar over wilden hebben, soo was het dienvolgens noodig van oudste en ervaerenste Zee-officieren aan beyde kanten te vernemen, op wat wijze dat men daar in geduurig had gegaan, om fulks in 't toekomstende vast te stellen: en te meer, alsoo daar in geen vorige Tractaat gewagh van was gemaakt.

De Conferentien, soo over dat Poinct als verscheyden andere, duurden etlijke dagen lang: alsoo men *d'Engelsche Gecommitteerden* in all' die tijt niet en konde brengen, om tot het voorgestelde Examen te treden, nochte te refereren, (niet tegenstaande de geitereerde instantien onser *Gedeputeerden*) aan de decisie der Zee-luyden, soo ten aansien van de Kusten en Plaatsen, daar het strijken tot die tijt in 't gebruik was geweest, als van het getal der Schepen: waar in sy gewisselijk haar niet te soek souden hebben gemaakt, hadden sy konnen bewijzen, dat eenige Scheeps-vloot van d'onse voor een enckel Schip van *Engelandt* oit hadde gestreken, gelijk sy eerst hadden gepretendeert. En op den 26sten December O. S. daar aan volgende, leverden sy aan onse *Gedeputeerden* dit Artijkel, in plaats van het vorige daar over sy niet eens konden worden.

In dit Artijkel, *d'Engelsche Gecommitteerden* niet konnende tot een exempel bybrengen eenige Vloot, die voor een enckel Schip had gestreken, en dienvolgens hun pretenstie niet goet maken, lieten sy uit het woort van *Scheeps-vlooten*, 't welk in het vorige Artijkel stondt, en lieten de saak hier by ongedecideert steken, dat de Schepen en het Vaartuig, sonder meer te seggen. En eyndlijk, na verscheiden Conferentien over het gantsche Artijkel, is men wederzijds accoort geworden, om geen verandering te maken, en sich by 't gebruik te houden, sonder naarder determinatie. Het voornocnde Artijkel dienvolgens van woort tot woort luyde aldus:

Quod naves & navigia dictarum Fœderatarum Provinciarum, tam Belgica, & ad hostium vim populandum instructa, quam alia, quæ alicui è navibus Bellicis hujus Reipublicæ in Maribus Britannicis obviam dederint, vexillum suum è mali vertice detrahent, & supremum velum demittent, eo modo, quo ullis retro temporibus sub quocunque anteriori Regimine observatum fuit.

Dat de Schepen en het Vaartuig der *Vereenighde Provintien*, soo wel Oorlogh-schepen als andere, op de Brittische Zeen eenige Oorlogh-schepen van dese Republiکه ontmoetende, de Vlagh fullen strijken, en hun Top-zeyl laeten vallen, op de selfde manier als voor desen is geschiedt onder eenige voorgaende Regering.

Dit Poinct aldus afgedaan, en het gantsche Tractaat wederzijds geslooten en geratificeert zijnde, gaven Wy noch Onse generaele Instructien aan onse Admiraelen en

andere Zee-voogden, in de eygentlijke woorden als te voren, geen reden altoos vindende om de minste verandering daar in te maken, nademaal het voornoemde Artijkel alles by de selfde conditie en standt als voren liet beruften; daar slechts byvoegende het geslooten Tractaat, om te dienen tot een regel voor onse gemelde Officieren. En alsoo daar noit in de voornoemde Instructien eenige Clausule had geweest, die de Hoofden onser Vlooten ordineerde de Vlagh te strijcken voor alle *Engelsche* Oorlog-schepen die haar souden ontmoeten, hebben Wy het daar ook niet bygevoegt, nadien uit all' het verhaalde baarblijkelijk is dat Wy daar geenfins aan verplicht waren, en dat de *Engelsche* Gecommitteerden dat poinct al gedebatteert hebbende, daar niet langer opstonden; om geen ander oorzaak, dan om dattet haar aan bewijs-redenen ontbrak tot bevestiginge van hun assertie.

Middelwylje verliepender veele Jaeren sonder eenig dispuut of verschil te hebben over die saak, tusschen de Republike van Engelandt en Ons. Sijn Majesteyt nu regerende wiert naderhandt tot sijn Kroon herstelt; en in het Tractaat met hem geslooten in 't Jaar 1662. wiert het selfde Artijkel, met de rest daar tusschen ingevoegt, doch sonder eenige naarder verklaringe, 't zy mondeling of schriftlijk. In 't Jaar 1667. wiert het van woort tot woort overgeschreven uit het Tractaat van 't Jaar 1662. om te dienen voor het 19de Artijkel van dat van *Breda*; en in all' dese revolutionen hadder noch noit eenig verschil geweest over dessels uitvoeringe voor de Maant van Augustus 1671, als wanneer 't het Hoff van *Engelandt* goet dacht een Jacht in onse Vloot te senden, dewelcke, als gedacht, niet verre van onse Kust voor anckerlagh, en by een van onse Admiraalen zeylende, tweemaal met scherp op hem schoot, om dat hy sijn Vlagh niet en streek, en het Top-zeyl liet vallen; waar op gemelde Admiraal, diē nopende de Vlagh geen ander order had, dan in acht te nemen het 19de Artijkel van het *Bredaasche* Tractaat, aangesien het voornoemde Artijkel niet en melde van geheele Vlooten, maar in 't gros slechts van Schepen sprack; en dat om de boven-verhaalde redenen, behalven noch verscheyden andere omstandigheden daar onse Vloot toen onder lagh, tot welke het Artijkel niet geapliceert konde worden; en met eenen begeerig zijnde sijn Majesteyt van Groot-Brittannien alle mooghlijke respect te bewijzen, ging hy selfs aan boort op het Jacht (daar men byna geen exempel van heeft voor een Admiraal, in actueel gebiedt zijnde) den Capiteyn met alle bedenkelijke beleeftheyt aandienende, dat hy sonder een particulier order, een saak van sulck een gewichte op sich niet en dorste nemen; en by aldien dat sijn Majesteyt van Groot-Brittannien oordeelde dattet hem toequam, dat dit verschil tusschen haar stondt te decideren, die Meesters van hem en gemelde Admiraal waeren.

Dit is de grove misdaat van onsen Admiraal; en daar Wy met soo grooten drift en passie selfs mede worden beschuldigt; en dit is het onvergeeflijk affront daar Wy schuldigh aan zijn voor den Koningh en de gantsche *Engelsche* Natie. Wat belangt het gene sy daar by voegen, van Onse bejegening op het selfde voorval, daar toe sullen Wy bequaemer gelegentheyt hebben op een ander plaats van te spreken. En nopende de *Dominien der Zeën*, en de gepretendeerde Toll ('t welk niemant kan seggen

gen hoe sy 't hier ter plaatse ophalen) sullen Wy slechts met weynige woorden daar op antwoorden , dat soo het een als het ander desen Oorlogh geheel niet en raakt ; en gelijk als in alles , dat op de Ceremonie van de Vlagh fiet , Wy niet voor hadden de minste verandering te maken , en geen andere Rechters begerden om het selve te reguleren en decideren , dan d'oudtste en ervarenste Zee-hoofden : soo begeeren Wy oock geen nieuwe Privilegie voor de vryheyt van te Visschen , en vorderen niets ten dien aanzien , dan Ons vast te houden aan 't gene tot noch toe het geduurigh gebruik is geweest , en te behouden het gene gericht is geweest na de solemnele Tractaten , by na twee hondert Jaeren herwaarts , en 't geen d'Inwoonderen van onse Provintien , onder alle veranderingen en formulieren van Regeering , ongemolesteert geduurigh hebben genoten.

Niet tegenstaande alle dese provocatien , soo hebben wy patientlijk verwacht satisfactie , niet soekende de Vrede van 't Christenryck te disturbereen om onse particuliere Ressentement , wanneer sy niet nalieten haer devoir te doen , om de Alder-Christelijckste Koningh tegens ons op te rockenen , van welcke sy haer soo versekerden , dat voor twaalf Maenden haer Ministers hier ons daer mede dreyghden.

Het en is niet wel te begrijpen wat Provocatien hier gemeent worden , waar over de Koning van Groot-Brittanniën satisfactie met sulck een gedult had afgewacht , dewijl hy ongewilligh was de Vrede van 't Christendom te prolongeren om sijn particuliere ressentementen , 't welcke hem oock eenen anderen Ambassadeur aan Ons dede zenden , gelijk als kort daar aan verhaalt wort ; want soo sy daar meê te kennen willen geven d'affairen van Oost-Indiën en Surinam met het gepretendeerd' affronteeren van sijn Majesteys Persoon , 't welk sy Ons te laste leggen ; Wy hebben alrede doen blijcken , dat ten opzicht van dit alles het Engelsche Hoff groote reden had om Ons veel eer te danken voor onse inwilliginge , veel min dan over Ons te klagen : en dese tweede Ambassadeur daar sy van

melden , heeft daar noit eens van gerept : 't welk nochtans , in geval hun klachte wel gefondeert waere geweest , t'eenemaal noodigh waere , ten einde Ons weigeren hunnen Oorlogh had mogen gejustificeert hebben.

Maar in het tegendeel is het notoir , dat sy niet sonder een mysterie *Sir William Tempel* te rugge ontboden , die altijd yverde den voortgangh van all' het gene het minste misverstandt tusschen beyde Natien mocht veroorsaken , voor te komen of te stuiten , en die altijd door alle mooghlijke middelen getracht had d'Alliantie (daar hy een geluckigh instrument van was geweest) in haar geheel te behouden ; om Ons een tijt lang daar na een Gefant te toe senden , dewelcke nochte in sijn Memorialen Ons behandight , nochte in sijn private Conferentien niet eens gewagh maakte van 't geen daar sy sedert soo veel gerucht om maakten . En soo dit geduldigh afwachten op de saak van de Vlagh slechts fiet , sullen Wy in de twee navolgende Artijkelen toonen d'onrechtmatihейt deser klachte.

Ondertusschen het gene sy daar aan knooopen , als dat Wy getracht souden hebben

den Koning van Vranckrijck tegens sijn Majesteit van Groot Britannien op te hitfen ; is soo verre van de waerheyt , als de rest van hare beschuldigingen : wy en twifelen niet of de gantsche Engelsche Natie sal meerder geloofgeven aan de sinnerse protestatie die wy hier doen voor Godt en de Menschen , dat wy niet eens de gedachten hebben gehad , van 't geen sy Ons te laste leggen , dan aen het gene sommige Fransche Emiffarissen vermoeden , soo gantsch tegens alle waerschijnlickheyt , als waerheyt.

't Was dan soo verre met Ons daer van daen , dat wy eenige secrete correspondentie met Vranckrijck souden hebben gehad , dat wy hare wapenen ons op den hals hebben gehadt , hierom alleen , om dat wy een al te naeuwen alliantie met den Koningh van Groot Britannien hadden in gegaen ; en 't is voor gantsch *Europa* kennelick , of het Engelsche Hof , dan of wy gemelde Alliantie best hebben onderhouden , en wie van Ons beyde tot elkanders nadeel de Koning van Vranckrijcks vrientschap heeft gesocht. Zedert het afsaerdigen van den Ambassadeur *Montagu* naer Vranckrijck ('t welck was in het begin van 't Jaer 1669) heeft de swackst-siende lichtlijck konnen mercken , wie de Boesem-vrienden geweest zijn : en soo wat na de geitereerde Ambassaedenschappen van hun Grand-ministers , als om het geene tot Douver was gepasseert , mitsgaders de groote wervingen die sy in Engeland , Schotland en Yerland tegen ons , aen de Fransen hadden vergunt , souden wy gewisselijck seer licht-geloovigh moeten geweest zijn met Ons selven in te beelden , dat wy by de Fransen in grooter estiem waeren , dan het Hof van Engelandt ; wy , die op de selfde tijdt een confiderabele Vloot in Zee hadden , tot bescherminge der Spaensche Nederlanden , in kas van een tweede invasie , en die oock by Engelandt aenhielden , om nevens ons oock een tot dien eynde in Zee te brengen , om alsoo gesamentlijck te ageren , en de Reputatie van d' Alliantie met den anderen ingegaen , te manteneren en staende te houden : De Koning van Vranckrijck toen al geavanceert zijnde tot op Duinkerken.

Maer om d'onrechtmatigheyt van dese beschuldige noch klaerder aen te wijfen ; onse Ambassadeur in Engelandt Ons de weet aengedaen hebbende , dat niet tegensstaende alle d'overtuygende bewijs-redenen , die wy van het tegendeel hadden ingegeven , sommige qualijck geaffectioneerde Persoonen nochtans , soo den Koning , als de gantsche Natie sochten wijs te maken , dat wy tegens onse engagementen onder de handt met den Koning van Vranckrijck tracteerden. Wy gaven hem van stonden aen order , om uyt onsen naem aen sijn Majesteit van Groot Britannien te verklaeren , dat om de valscheyt deser geruchten , die tot ons nadeel wierden uytgestrooyt te doen bliken , en om gedachte Majesteit essentiele en ontkenelicke bewijsen te geven van d'oprechtigheyt onser intentien , Wy gereet waren in foodanige Alliantie met hem te treden , als hem goet dacht , hoe naeuw deselve oock mochte zijn , en noch vry verder te gaen , als wy tot noch toe alreede hadden gedaen , tot securiteyt van de *Vrede* in *Europa*.

't Is sulcx , dat de gereitereerde presentatien van onsen Ambassadeur met smaetheyt wierden verworpen : doch wy konden Ons naulijcks inbeelden , dat na dit ons procederen het Hof van Engelandt ons , zedert te laste konde gelegd hebben dreygementen , die sy seer wel wisten dat op een enkele inbeeldinge waeren steunende , en daer wy nier schuldig

schuldigh aen konden zijn, op een tijdt, als wy Ons sochten naeuwer te verbinden: en daer hare verborgene intriquen met de Franfen, om den bystandt der selve tegens Engelandt te verwachten, Ons al te wel bekend waren.

OP 't laatste niet meer van haer boorende, sonden wy een ander Ambassadeur aan haer, welke naar diverse dringende Memorialle overgelevert in onse Name, geen antwoordt kon bekomen, tot dat hy had verklaart sijn revocatie, doen presenteerden sy een Papier tot dit effect; dat in dese conjuncture sy wilden consenteren om voor ons te strijcken, indien wy haer wilden assisteren tegens de France, conditioneel, dat het noyt soo plaats soude hebben tot haar prejudicie hier naemaels.

HUn manier van spreken hier, van haer tweede Ambassadeur te zenden, schijnt in sich te vervatten, dat dese klaaghde, op de gewoonlijke wijze, van alles daar het hun geliefde Ons mée te beschuldigen in hun Manifest; ofte dat *Sir William Temple* sijn klachte over de saak van de Vlagh alreede gedaan had, sonder daar eenigh antwoordt op bekomen te hebben. Wat het eerste belangt, Wy hebben 't alreede doen bliken, hoe verre sulcks van de waarheyd afwijkt: En wat *Sir William Temple* aangaat, het sou hem swaar gevallen hebben, by Ons klachtigh geweest te hebben over 't geen niet gebeurt en was, dan dicht aan het Jaar na sijn vertreck. Maar om niet langer op contradictien te staan, die meer als op een plaats in dit Manifest te vinden zijn, en om 't antwoordt op 't geen sy allegeren. 't Is waar, Wy en hebben niet eerst naar Engelandt gefonden op het dispuut van de Vlagh: en gelijk Wy niet vernoegt waeren dat onsen Admiraal het

19de Artijkel van het Tractaet tot Breda geviolert had; soo heeft het Ons oock goet gedacht, de klachte des Konings van Groot-Britannien af te wachten, in kas sijn Majesteyt mocht oordeelen het respect dat wy hem schuldigh waeren, niet en hadden betaalt; te meer, alsoo de Propositionen die de Heer *Boreel*, onsen Ambassadeur, aan sijn Majesteyt en sijne Ministers had gedaan, (kort te vooren eer dat van de Vlagh voorviel) om daar over met haar in conferentie te treden, wierden verworpen, onder pretext, dat Ons een Ambassadeur sou toegesonden worden. En toen eyndlijk *Sir George Downing* van sijn gedachte Majesteyt quam, deden Wy verklaringe, tot Antwoordt op het Memorialle, ons op den 12de Januarij overgelevert, dat aan alle onse Admiralen en Opper-hoofden een stricte Order was toe-gesonden, om punctuelijck 't observeren, en haar te reguleren na het 19de Artijkel van het Tractaet tot Breda geflooten met sijn Majesteyt van Groot-Britannien; en dat Onse intentie was, dat het Ons sou dienen tot een staande regel, in alle desselfs omstandigheden. Doch nadien de staat van questie op d'uytvoeringe van een Artijkel sagh, waar op gedaene klachten wierden geformeert, soo stont 't aanmercken, 1. Dattet voor Ons niet en bleek, dat generaale Scheeps-vlooten daar onder wierden begrepen, en dat niet anders als Schepen en allerley Vaartuig, sonder eenige bepaalinge daar in wierden verhaalt. En ten tweeden, dat men het sou doen *Eo modo, quo ullis retro temporibus unquam observatum fuit*; Op soo een wijze; gelijk men het voor desen gepractiseert heeft.

Op

Op het eerste Poinct, om den rechten fin van het voornoemde Artijkel te toonen, gebruikten Wy een gedeelte van de boven-verhaalde Argumenten. En wat het tweede belanght, Wy hebben andermaal gemelde Ambassadeur aangeboden, soo 't den Koning sijnen Meester geliefde, een nauwer ondersoek van het gewoonlijk gebruik des Vlaghs t'aanveerden; en in geval men bevondt dat onse Vlooten oit voor een enkel Engelsch Schip hadden gestreken, Wy souden erkennen dattet recht waere, en daar niet verder over disputeren.

Dus verre sag Ons antwoort op de staet van questie, en bewesen met hoe weynigh reden wy beschuldigt wierden van het Tractaet tot *Breda* geviolert te hebben. Maer wy gingen noch al verder: En hoewel wy seer wel wisten, dat men in het ondersoek 't welck wy voorstelden nooyt sou bevinden dat Onse generale Vloot voor een enkel Schip had gestreken; dies niet te min op het voornoemde ondersoek ('t welck niet dan tot ons groot voordeel had kunnen uytvallen) niet langer staende, verklaerden wy dat op het vertrouwen dat wy hadden op de sincere en bestendige vrientschap des Konings van Groot-Brittannien, en verhopende te sullen volbrengen het gene daer hy aen verplicht was volgens het vijfde Articul der *Triple Alliantie*, in geval Vranckrijck Ons quam beoorlogen, hebben wy vrywilligh toegestaen, dat soo wel Onse gantsche Vloot als onse particuliere schepen voor een enkel Oorlog-schip, voerende de Vlag van sijn Majesteit van Groot Brittannien, soude strijken; om daer door aen sijn gedachte Majesteit te geven de hoogste proeve van respect en eere, die wy t'allen tijden wilden trachten te bewijzen aen soo een grooten Monarch; presenterende met eenen aen sijn Majesteit op een seecker Reglement daer over met hem te willen accorderen, om also alle disputen en controversien in het toekomende te prevenieren.

Dit is in 't korte de substantie van d'antwoort die wy op *Sir George Downings* Memoriael gaven; welcke d'instellers van het Manifest, de benaminge van belagchelijk gelieft hebben te geven, daer sy wel wisten dat sy met geen reden altoos deselve konden tegenspreken; als of sy tot verdediginge van hun Oorlogh niet anders by te brengen hadden, dan Ons impertinentlijk quanswijs spreekende in te voeren, en te doen seggen, het geen wy nooit eens gedacht hadden.

Maer dese Heeren en seggen Ons niet, dat, om de saak niet grondig t'examineren, en serieuse debatten te schuwen, ('t welck buyten twijffel den deck-mantel die sy fochten, en van nooden hadden om haar woort met de *Franzen* te houden, sou weggenomen hebben:) gemelde Ambassadeur *Downing* geordineert wiert van Ons niets aan te nemen dan, na een seecker getal van daegen hem voor-geschreven, en die sy wel wisten al te kort waren, om daar in een Antwoort van so een gewichte vaardig te hebben, onder soo een forme van Regeering als d'onse, alwaar de distantie der Ledemaaten, welcke een decisive stem hebben, de genomene Resolutien vry draalende houdt; soo dat, toen Onse Antwoort hem gebracht wiert, hy deselve niet wou aennemen, onder pretentie datse te laet quam, en daer sy in dit Manifest hun patientie soo hoog extolieren, konden wy niet eens gehoor krijgen, en dat enkel om dese oorfaeck, om dat Wy niet eenige weynige uren vroeger gesproocken hadden: en derhalven op het afflaen des

(25)

des Ambassadeurs wierden wy genootsaeckt Onse antwoord directelijck aen den Koning sijnen Meester te senden, hoewel niet met veel beter succes.

SEdert de wederom-komst van onse Ambassadeur, hebben sy een Extraordinary aan ons gesonden, welk op een extraordinary manier ons te kennen gaf, geen vorder satisfactie konde offereren, tot dat hy te rugh aan sijn Meesters had geschreven.

MEt haer selven steets vrolijck te maken, en te kitelen met een koude allusie op den Character van onsen Ambassadeur, willen sy hun bejegening justificeren; doch haer onverwinnelijcke obstinaetheyt in te weygeren, met hem te treden in reguliere conferentie over het gene hy haer aen te bieden had, sal best blijcken uyt het navolgende.

Onse antwoord op het Memoriael van *Sir George Downing* (welcke hy weygerde t'ontfangen) aen sijn Majesteit van Groot Britannien, overgelevert zijnde.

door onsen Ambassadeur, ontving hy een Replijcq van 't Hof van Engelandt, waer in sy klaegden dat ons antwoord niet min dan vernoegende was, en vervult met donkere en dubbelsinnige woorden, nevens eenige andere objectien van gelijcken aert. Waer op het ons goet dacht een extraordinary Ambassadeur naer Engelandt te senden, met volkomen macht om te verklaren het gene doncker of twijffelachtigh mocht zijn, en dienvolgens daer by te voegen 't geen noodigh waere tot uytdruckinge van onse oprechte intentie en meeninge; welcke was om noch vry verder te gaen dan tot noch toe was veracordeert ten opzicht van de Vlag. In de eerste conferentie die gedachte extraordinary Ambassadeur nevens onsen Legier, met d'Engelsche Ministers hielden, gaven sy haer te kennen de orders van Ons ontfangen, en haer verseeckert hebbende, dat sy bereydtwilligh waeren, om uyt onsen naem 't gene doncker en dubbelsinnigh mocht zijn in onsen antwoord, te verklaren, (sonder gedachte Ministers daer toe te konnen brengen, om t'allegeren wat sy daer in defest vonden) presenteerden sy haer een ontwerp van een articul, of een wijdloopiger Declaratie in geschrift, nopende de saeck van de Vlagh, waer in uytdruckelijck wiert verhaelt, dat onse gesamentlicke Vloten, soo wel als onse Schepen in 't bysonder, eenige Oorlog-schepen, die de Vlag van sijn Majesteit van Groot Britannien voerden, ontmoetende, de Vlagh souden strijcken en het Topzeyl laten vallen ('t welck men achten sou te zijn de volkomenste en krachtighste verklarende clausule, die men tot het 19. Bredaesche Articul sou konnen voegen) sonder het selve aen de zijde van Engelandt te hechten, ofte te doen dependeren aen eenige conditie ofte eyfch, hoedanigh dat het oock sy. Waer op onse gedachte Ambassadeurs van d'Engelsche Gecommitteerden begeerden te weten of een soodanige declaratie sijn Majesteit mocht voldoen, soo ja, dat sy greeet stonden om die t'onderteekenen: Maer d'Engelsche Gecommitteerden antwoorden, dat sy een antwoord op des Konings boven-verhaelde Memoriael (ofte Replijcq) gedateert den 3° February waeren verwachtende, en geen Papieren die niet ondertekent waren vermochten aen te nemen; en onse Ambassadeurs daer op weygerende het selve t'onderteekenen, alcer sy wisten of het vernoeging mocht geven, wierdt alsoo de conferentie afgebroken sonder wijder

D

onder-

onderhandelingē. Doch naderhandt onse voornoemde Ambassadeurs reflectie nemende op de strictheyt van de Orders die sy van Ons hadden ontfangen, soo is 't dat sy (om niet na te laten 't geen mocht dienen tot bewijs van de sinceriteyt onser intentien en het respect, welck wy den Perfoon van sijn Majesteit van Groot Britannien toedroegen) resolveerden alle andere consideratien over 't hoeft te sien, en hebbende opgesteld en geteekent een Memorael (waerin gedachte Declaratie was vervat, met belofte van noch naerder verklaringe, in geval dat sy 't noch dubbelsinnigh ofte duyster mochten oordeelen) hebben sy op nieuw conferentie versocht om het selve aan de Gecommitteerden te behandigen: doch dese voorsiene dat sulck een inwillignig in onse Ambassadeurs voor hun desseyneen een groote hinder-pael mocht zijn, en de Rupture stuyten, soo 't aen den dagh quame, en sy daer over vrye conferentien hielden; waren sy soo kloeck, dat sy hun Declaratie des Oorloghs deden lesen, en voor goet keuren in des Konings Raedt, tot dien eynde, en met groote precipitantie extraordinaris beroepen, en dat een uur te vooren, aeer sy onse Ambassadeurs hadden geappoincteert tot de Conferentie hun toegestaen: invoegen, dat toen onse Ambassadeurs ter plaetse der Conferentie quamen, hun aengeseydt wierdt, dat sy al te laet quamen, en dat men even te vooren een resolutie genomen had tot den Oorlogh, en sulcks beslooten was in sijn Majesteits Raedt. Waer op de Engelsche Gecommitteerden het Papier door onse Ambassadeurs geschreven, weygerden aen te nemen, genegen nochtans zijnde, geduurigh het selve over te leveren, schoon dat sy van de verklaringe des Oorloghs de weet hadden.

Men kan lichtelijck dencken, hoe verbaeft onse Ambassadeurs stonden op dit ontfangen bescheyt; en wy staen oock niet min verfet, siende dat het Hof van Engelandt, na alle arbeyt door Onsen Ambassadeur extraordinary tot voorkominge der Rupture aengewendt, hem nu soo sonder reden beschuldigen aen haer verklaert te hebben, dat hy voor nader informatie van ons bekomen te hebben, sijn Majesteit van Groot Britannien geen satisfactie konde bieden.

*Soo dat wy nu despereren-
de van een goet effect, of
verder handeling wy gecon-
stringeert zijn om de wapenen
op te nemen tot maintenu van
onse oude Prerogative van
onse Kroonen, en de eer en secu-
riteit van onse Koninkrijcken,
ons verlatende op Godt, dat
hy ons assisteeren sal in onse
rechtvaardige onderneeminge,
alsoo wy geen middel hadden
gelaten onse Volk te beschermen
van*

AL het geen Wy tot noch toe in 't algemeen hebben gesegt, in 't particulier het trouwhertigh verhaal van 't gepasseerde in *London*, tusschen Onse Ambassadeurs en *d'Engelsche* Ministers, geeft genoeghe kennen, met wat recht sy Ons hier beschuldigen, als dat wy den *Koning van Groot-Brittannien* souden gedwongen hebben de Wapenen t'aanveerden, met hem t'ontnemen (soo sy voorgeven) alle hope van eenige satisfactie door een Tractaat te bekomen. Naderhandt en is 't niet te verwonderen, dat sy haar soo versekert houden van de Goddelijke hulpe in hun rechtvaardige onderwindingen. Soo een godtsaligen Oorlog kan niet dan wel gelucken.

Dit

(27)

van de loosheyd van die Natie in Vrede, als by de Manbaf-tigheyd van onse Onderdanen in Oorlogh.

Daerom hebben wy goeds-gevonden te declareren, gelijk wy declareren by desen, dat wy den Oorlogh willen voortzet-ten, soo ter Zee als te Landt, tegens de Staten Generaal der Vereenighde Nederlanden en alle haer Onderdanen en Inwoonderen: by dese willende onse waarde en zeer geliefde Broeder den Hartogh van Forck, onse Hoogh Admiraal, onse Stedebouders van alle onse Provintien, Gouverneurs van Forten en Garnisoenen, en alle andere Officieren en Soldaten onder haer ter Zee en te Landt, te opposeeren alle de onderne-ningen van de Staten Generaal der Vereenighde Nederlanden of haer Onderdanen, te doen en executeren alle Actien van Hostiliteyt, in vervolgh van de Oorlogh tegen de Staten Ge-neraal der Vereenighde Neder-landen, haer Vassalen, Onderdanen en Inwoonderen, willen- de dat alle onse Onderdanen daer kennisse van hebben, welc-ke wy van nu aan striktelyk verbieden, op pene van de doot, geen correspondentie of communicatie te houden met de Staten Generaal of haer Onderdanen, die alleenlyk wy geson-der, welk daar toe geneessiteert sijn, tot het transporteren van
haer

Dit moet men evenwel niet vergeten, dat (gelijk Wy te voren geseyt hebben) sy in dat selfde oogenblik toen sy Godt tot getuygen over onse obstinaatheyd riepen, en dit Manifest in den Raadt geleesen en ge-approbeert wierdt, sy een uur daar na onse Ambassa- deurs waeren verwachtende, van dewelcke sy te vo- ren wisten, dat sy alle behoorlijke satisfactie souden bekomen: En oock, dat dese Raadt met sulck een precipitantie ofte verhaafting tot geen ander eynde be- roepen wiert, dan om de devoiren onser Ministers vruchteloos te maken, en de Negotiatie niet vorder in te ruymen.

Voegt hier noch by, indien d'Oorlogh die't Hoff van Engelandt tegen Ons aangevangen heeft, soodanigh sy dat sy 't niet voorby konden, en selfs niet voor- genomen hadden; tot wat einde souden sy, etlijke Maanden voor de rupture, Ministers naar 't Hoff van Sweden en Brandenburgh? Was 't om die Prinzen te persuaderen dat sy Ons vaster souden bystaen? ofte meenen sy, dat hun negotiatie Ons t'eenemael vreemt was? Willen sy Ons en de Werelt doen geloven door een ingewikkelt vertrouwen, dat hun secrete intel- ligitie met Vrankrijck begon met desen Oorlog, en dat sy 't op ons verderf niet hadden aengeleydt, lang voor die tijdt? Het is geheel Europa kennelijck ge- noeg, wat tot dien einde al in 't werck is gestelt; en sonder eens te ruggen te keeren na min publike verbin- tenissen, en al langer geleden, (als dat van Douver mocht zijn) selfs in de bygevoegde Articulen, daer men in het Franse Leger over accoord geworden was, en waer van d'Engelsche Plenipotentiarij selfs een Copy souden aen den Prins van Orangien, erkennen sy een Tractaet alrede tegen Ons geslooten te hebben op den ¹² Februarij 1672. te weten twee Maenden voor de rupture, soo wel als sy te vooren wisten, hoe verre wy met haer mochten gaen.

Eyndelijck, om te doen blijcken, dat hun verklar- ende Oorlogh niet min dan op de nootwendigheyt, daar sy van seggen, gefondeert was, soo staat te no- teren, dat sy Ons den Oorlog aandeden, al eer dat

haer personen en goederen uit de voornoemde Vereenigde Nederlanden.

Wy verklaren en geven ons Koninglijk Woort, dat alle sulke van de Duytsche Natie die haer onderdanigblyck compor-teeren jegens ons, en niet corre-spondeeren met onse Vyanden, zullen verzekert zyn in haer Persoonen en Goederen, en vry van alle molest van wat nature.

V Order verklaren Wy, in-dien eenige Onderdanen van de Vereenigde Nederlanden, t zy uyt affectie tot Ons, of ons Gouvernement, of door op-pressie die sy daar ontmoeten, in onse Koningrijk komende, die sullen by Ons geprotecteert werden in haer Persoonen en Goederen.

EN alsoo Wy verbonden zyn by een Tractaat, de Vrede te onderhouden, gemaekt tot Aix la Chapelle, of Aken verklaren Wy sinzelligck, dat, niet tegenstaande de voortzet-ting van desen Oorlog, so willen wy onderhouden de oprechte inhoudt en meeningh van dat Tractaat, en dat in alle de Alliantien, welke Wy sullen maken in 't vervolg van desen Oorlogh, hebben Wy, en willen sorgb dragen, deselve te pre-fereren onverbrekelijk, t en zy contrary daar toe gepro-voceert of getergt.

syse verklaarden; en door een ongehoorde manier van procederen, onse Koopvaardy-schepen, uyt de Straat komende, alrede hadden aangetaft, en dat op dien selfden tijt toen Wy haar een Ambassadeur extra-ordinaris hadden toegezonden, om hun satisfactie over hun voornaamste klachten aan te bieden, en sijn Ma-jesteit van Groot-Brittannien te verwittigen, hoe seer Wy genegen waeren sijn vrientdschap te be-houden.

W At belangt de Protectie, die alhier beloofd wort aan soodanige Onse Onderdanen, welke haar in de Koninckrijcken van sijn Majesteit van Groot-Brittannien mochten laten overvoeren, daar en hebben Wy niet tegen: En al wat Wy hier op seggen kunnen, is, dat Wy als noch geen groote ontblootinge van Volk, door het vertrecken onser Inwoonderen, in onse Provintien gewaar zyn geworden, nochte dat sy tot noch toe de heerschappy onser Naabuuren voor d' onse geprefeteert hebben.

H Et slot van dit Manifest is niet min verwonelijck dan het ander; en by aldien dat de instellers daer van noch soo weynig sorge gedragen hadden voor hun reputatie, soo hadden sy wel behoort (soo 't mooghlijk ware geweest) de geheuchenis van de Triple Alliantie, en van het Tractaat tot Aken versmoort te hebben, dan Ons soo ontijdig erinnert te hebben, hoe weynigh sy hunne beloften hebben geacht, en de solemuele ver-binteniissen die sy soo met de Kroon van Spangien, als met Ons hadden ingegaen. En voorwaer, men kan sich qualijck inbeelden, dat 'et haer ernst is, als sy Ons seggen, dat sy d'oprechte meeninge en oog-wit van de Vrede van Aken willen maintenireren, en d'insichten daer van ongeviolent houden, daer sy in een Ligue met Vrankrijk zyn getreden, om een inval te doen in onse Provintien, en veel meer een gevaerlijcken Oorlog heb-ben aangesteken, dan die tot Aken gecompofeert wiert.

Maar

Maer om van d'oprechtigheydt deser Declaratie bequaemer te oordeelen; en op dat'et blijcke hoe verre het Hof van Engeland d'insichten van het gemelde Tractaet onderhouden heeft, begeeren wy dat de Leser reflectie neme op de navolgende aenroeringen, daer wy niet wijdloopig van derven spreken, om niet verdrietigh te zijn. Dit enckel Hooft-stuck alleen een Manifest vereyffschende, soo men het vol uyt sal verklaren.

Het eerste dat t'aenmercken taet, is, dat het Tractaet van Aken slechts een opvullinge en voltoyng was van de *Triple Alliantie*, waer in alreede bestemt en veraccordeert is geweest al wat tot Aken verricht wiert; en dat gevolchlyck die twee Tractaten niet en konnen verdeelt worden, en behoorden aengefien te werden als een enckel Tractaet, hoewel op verscheyden plaetsen en ettelijcke maenden daer na geslooten; oversulcks kan het Hof van Engelandt niet pretenderen het Tractaet tot Aken na gekomen te hebben, ten sy dat sy op dien selfden tijdt konnen doen blijcken, dat sy de *Triple Alliantie* niet en hebben geviolert, en het recht eynde daer van aen haer kant hebben nagekomen. Wijders is te noteren dat'et sijn Majesteyt van Groot-Brittanien was die gemelde Alliantie voorfloegh, hebbende tot dien eynde *Sir William Temple* aen ons gefonden, die ernstelijck by ons aendrong om aen te spannen met den Koning sijnen Meester tot stuytinge van den voortgang der Fransche Legers, en tot herstellinge van de ruste des Christendoms, een macht te bepaalen, welke aen alle haere Nabuuren soo veel jaloufye veroorsaecte.

3. Dat wy door de krachtigeargumenten van gemelde *Sir William Temple* overwonnen zijnde, al wat hy van Ons begeerde toestonden: doch gelijk wy niet anders en konden dan voorsien dat sulck een Alliantie Vranckrijck sou verbitteren en met quade consequentien vergeselschapt mocht gaen, begeerden wy op dien selfden tijdt, tot onser beter verseeckering, Ons naeuwer met Engelandt te vereenigen, en slooten met haer een defensive Ligue, welke wy nooit, zedert des Konings restauratie, dan op die tijdt konden bekomen: niet eens denckende dat daer op eenigh gevaer konde volgen, in aen te spannen met sijn gemelde Majesteyt, en Ons te schicken na sijn begeerten.

4. Dat op dien selfden grondt, toen Sweden geadmitteert wiert in de selfde Alliantie, die daer van daen de naem kreegh van *Triple*, in het tweede en derde Artikel met uytgedruckte woorden gestipuleert wiert, datter, om dese Alliantie op een vaster fundament te stabilieren; tusschen de over-een-komende partyen een bondige en sincere vrientschap altijdt gehanthaest sou worden, en dat om die te cultiveren, en metter daet, en in sinceriteyt t'onderhouden, ieder een der voornoemde bondgenoten malkanders heyl en voordeel sou behertigen, en voor soo veel in hun vermoogen was, van alle schade en gevaer bevryen; tot welken eynde oock alle de Tractaten en wederzijdsche verbintenissen in hun geheel souden worden bewaert en ongeschonden blijven. En in het 5. Articul wiert'er by gevoeght, dat in geval de voornoemde goede consentien der geconfedereerde by eenige andere Staat ofte Koning niet wel opgevat mochten worden, en dat daer over eenige der geconfedereerden eenigh onheyl ofte

Oorlogh mochte overkomen, d'ander twee souden gehouden zijn, met alle mooglijke vigeur hem ter zee en te lande t'assisteren, en haere Auxiliare Benden niet t'huis t'ontbieden, al eer sy hem vergoedinge gedaen hadden, en het gevaer over was.

Nu vragen Wy de Instellers van het Manifest, of sy met de *Fransen* verlof te geven, om in *Engelandt*, *Schootlandt* en *Yerlandt* soo sterck te werven, (daar sy wel wisten dat sy 't op ons gemunt hadden) ons heyl en voordeel, gelijk sy verplicht waeren, begosten te bevorderen? Of hun secrete Intrigues met de *Fransen*, en Verbintenissen die sy met gemelde Kroon hadden, sy, soo als sy 't noemen, cultiveren de sincere vriendschap die sy Ons hadden beloofd? En hoe verre haer comportement in de Hoven van Sweden en Brandenburgh, was over-eenkomende met de verplichtingen daer sy sich mede verbonden hadden, om ons te preserveren of te behoeden soo vele sy kunnen, van het pericul daer sy ons mede dreigden? En eyndlijk, of sy haar selven inbeelden, dat sy de *Defensive Ligue*, met Ons geslooten, eerlijk hebben volbracht, met Ons, de eerste van allen, te breken, sonder eenige provocatie aen onse kant?

Maar het en is niet alleen ten opsicht van Ons, dat het Hoff van *Engelandt* de *Triple Alliantie* niet en heeft geobserveert: Sy hebben se in andere opsichten en by andere voorvallen al immers soo weinigh geacht. Hoewel dan, volgens het 7de Articul van het Tractaat tot *Aken*, alle Koningen, Potentaten en Prinsen, van rechtshalven hadden behooren in guarantie te treden, tot volvoeringe van gemelde Tractaat, dat is met andere woorden, om in de *Triple Alliantie* te treden, waer in het selfde alrede gecontracteert had geweest; en dat de Sollicitant van 't voornoemde Tractaat, de *Koningh van Groot-Brittannien*, (terwijl dat zijne Ministers andere gedachten hadden) verscheide *Duytsche Prinsen* had versocht om in de selfde Alliantie te treden: niet te min, toen de *Kayzer* kort daer aen daer toe begeerde ge-admitteert te worden, waeren de persuasien der *Fransen* soo krachtig, dat sy 't in *Engelandt*, na voorgaende belofte, afliegen; en het voornoemde Hoff begoft te vermoeden, dat sy de *Vrede* al te wel bevestigt souden sien, (verre van daer, van in hun eerste yver te volharden) en de maintineringe van de reputatie van een *Ligue*, van haer eerst zijnde afkomstigh.

Eindelijk

(31)

Eyndlijk, nademaal da het voornaemste insicht der *Triple Alliantie* was, om de Vrede in 't Christendom vast te stellen, en dat de jaloufie, door de grootheit van *Krinckrijck* in verscheide Prinsen veroorzaakt, tot dese onderlinge vereenginge aenleidinge had gegeven, en dat sulks in 't besonder het Hoff van Engelandt bewogen had om daar de eerste opening van te doen, soo londe het voornoemde Hoff niet opentlijker om verre stooten al wat syte voren hadden gedaen, nochte de *Triple Alliantie* directeliker voeren, dan met het gantsche Christendom, gelijk sy gedaen hebben, in een lichte vlam te stellen, en met soo grooten yver voor te staen de Wapenen van een Prins, in wien te deprimeren of onderdrucken, sy etlijke Jaeren roemfuchtigh waeren geweest.

En nu, na all' het verhaelde ('t welck Wy verhoopen dat voor ieder onpar ijdig ooge sal blijcken, dat Wy d'on-edelmoedige licentie onser Weder-partijen niet en hebben gebruikt, in assurant vast te stellen al wat tot hun voornemen dient, sonder de minste schijn van waarheit van sulcks t'ondersteunen: Maar Wy hebben ons selven stricte-lijck bepaelt en nauw gehouden aan de Materie van daat; gejustificeert met authentijke Originelen, en met sich voerende een onversadelijke *Selfe demonstratie*,) beroepen Wy ons op de gantsche Werelt, of'er iets aan onse kant geschied niet zy, 't welck ~~de~~ waarheit geseyt magh worden te zijneen infractie of inbreuk van het laatste Tractaet tot Breda, en van de *H. Triple Ligue*, soo religieuselijck ingetreden tot d'algemeene onderhoudinge van de Vrede en behoudenis van gantsch *Europa*; en alhoewel dat Wy, door de goedertierenheit Godts, die miraculeus-lijck de desseinen onser Vyanden gestuit heeft, tegenwoordigh in een standt zijn, van ons selven te defenderen, (gesaementlijck met onse Geallieerden, met dewelke Wy nauw vereenigt zijn,) en hebben geen oorzaak om te wanhoopen, of onse Waepenen fullen altijd vergeselschapt gaen met dat succes, 't welck de rechtvaardige Godt door- gaens verleent aen soo een gerechtige faeck, nochtans altijd bereidt zijnde, om ons immer en altoos te voegen na de gewenschte midde- len om Vrede te bekomen met alle onse Nabuuren; en hebbende noch particulierder inclinatie, om alles aen te gaen, dat tot aenleidinge mocht dienen van een recht verstandt met het Koninckrijck van Engelandt (welks vriendschap Wy seer ernstelijck begeeren, en immer fullen

(32)

len achten voor de grootste Zegen in de Wereldt,) soo is 't, dat Wy alhier in d'eenvoudigheit onser heten, en uit een vertrouwen op onse eigen oprechtheit, de sinceriteit van dese onse defentie, submitteeren het oordeel van d'Engelsche Natie in 't algemeen, en noch meer in 't byzonder aen hethooge en eerwaardige Hof van 't Parlement, als representeerende het gantsche lichaem der Natie, welcke wy niet alleen gewilliglijk tot volkomene Arbitrateurs van alle d'ongeluckige verschillen tusschen het Hof van Engelandt en Ons willen stellen; maer souden het ook rekenen voor den allerspoedigsten stap tot een geluckige accommodatie, by aldien dat sy (die toegestaen moeten worden de beste Rechters van dese Controversie te zijn) de moeite wilden nemen om recht onderscheid te maecten tusschen het ware interest van de Natie (welcke sy representeren) en de artificiele of konstige loosheden en pretexten van sommigeweinige quaet-aerdige Menschen, dewelcke (om eenige valsche voornemens van hun eigen, seer weinigh over een komende met den plicht die sy soo Gode als hun Vaderlandt schuldigh zijn) desen Oorlogh hebben gepractiseert, siende op insichten alsoo verderflijk voor Engelandt als desen Staet.

E Y N D E.

